

DREACHD PLANA GÀIDHLIG
CHOMHAIRLE NA GÀIDHEALTACHD
2023–28

FACAL-TÒISEACHAIDH

Mar Àrd-Oifigear, agus Ceannard Chomhairle na Gàidhealtachd, tha sinn le chèile fìor thoilichte Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd 2023–28 fhoillseachadh. Tha am Plana a’ cur an cèill amasan is miannan na Comhairle airson cànan is cultar na Gàidhlig thairis air na còig bliadhna a leanas, agus mar a thèid an coileanadh.

Tha am Plana a’ mìneachadh taic Chomhairle na Gàidhealtachd do chànan is chultar na Gàidhlig, ag adhartachadh obair a rinneadh roimhe fhad ’s a thathar a’ stèidheachadh iomairtean ùra agus targaidean soilleir. Tha an ceathramh Plana Gàidhlig a’ togail air agus a’ cur ri àrd-amas nan gealltanasan, soirbheachasan is coileanaidhean leantainneach aig Comhairle na Gàidhealtachd ann a bhith a’ cur air adhart is a’ cumail suas leasachadh cànan is cultar na Gàidhlig sna Planaichean Gàidhlig a bh’ againn roimhe.

Tha am Plana a’ faighinn taic tro Phrògram Chomhairle na Gàidhealtachd (2022–27), ‘Ar Gàidhealtachd ri Teachd’, a tha a’ cur an cèill ar lèirsinn agus a’ mìneachadh nam prìomhachasan ro-innleachdail againn airson nan còig bliadhna a tha romhainn.

Fhad ’s a thathar a’ leasachadh a’ Phrògraim ri linn staing ionmhasail cho mòr ’s a tha air a bhith againn ann an iomadh bliadhna, feumaidh am Plana ùraichte a bhith an dà chuid aig prìs a tha a rèir ar comais, agus a bhith àrd-amasach ann a bhith a’ suidheachadh bhun-stèidhean airson àm ri teachd nas soilleire is nas seasmhaiche dha na coimhearsnachdan againn, gu h-àraid dhan ghinealach as òige. Tha builean is ceumannan sa Phlana gus na prìomhachasan ro-innleachdail airson na Gàidhlig a libhrigeadh anns a’ Ghàidhealtachd, agus thèid seo a sgrùdadh mar phàirt dhen Phlana Chorporra.

Tha fòcas soilleir aig Comhairle na Gàidhealtachd air a bhith a’ cur ri cleachdadh na Gàidhlig agus a’ cur ri àireamh luchd-labhairt na Gàidhlig. Tha a’ Chomhairle a’ leantainn air adhart le gealltanasan a bhith a’ solarachadh is a’ neartachadh Foghlam tron Ghàidhlig – ag aithneachadh seo mar aon de na prìomh rudan a chumas suas is a leasaicheas a’ Ghàidhlig.

Tha Comhairle na Gàidhealtachd a’ leantainn air adhart a’ toirt taic dhan chànan thar a seirbheisean agus le prìomh chom-pàirtichean, gus cur ri luach is soirbheas foghlaim, agus ri cùisean sòisealta, cultarail is eaconamach na Gàidhealtachd san fharsaingeachd.

An Comhairliche Raymond Bremner
Ceannard Chomhairle na Gàidhealtachd

Kate Lackie
Àrd-Oifigear Chomhairle na Gàidhealtachd

Clàr-innse

FACAL-TÒISEACHAIDH	2
PLANA GÀIDHLIG CHOMHAIRLE NA GÀIDHEALTACHD – FOIR-SHEALLADH	5
GEÀRR-CHUNNTAS – PRÌOMHACHASAN RO-INNLEACHDAIL	6
1. RO-RÀDH	7
Plana Corporra Chomhairle na Gàidhealtachd 2022–27	10
Plana na Gàidhlig anns an Structar Chorporra.....	10
A’ Ghàidhlig Taobh A-Staigh Raon-obrach Chomhairle na Gàidhealtachd	11
A’ Ghàidhlig ann an Alba	16
Achd na Gàidhlig (Alba) 2005.....	16
Plana Nàiseanta na Gàidhlig 2023–28	17
Buaidhean Planaigidh is Poileasaidh airson na Gàidhlig agus Ceanglaichean gu Prìomhachasan Nàiseanta	17
Dreachd Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd 2023–28	18
In-Sgrùdadh air Comas Gàidhlig.....	18
Co-chomhairleachadh mun Dreachd Phlana Ghàidhlig	18
2. PRÌOMH PHRIONNSAPALAN	19
Spèis Cho-ionann	19
Tairgse Ghnìomhach	19
Àbhaisteachadh	19
3. GEALLTANASAN A’ PHLANA	20
Àrd-amasan.....	20
Prìomhachasan Ro-innleachdail.....	20
Amasan na Seirbheise Corporra.....	61
4. CEANGLAICHEAN CHUN AN FHRÈAM-OBRACH COILEANAIDH NÀISEANTA	75
5. CEANGLAICHEAN GU FRÈAMAN-OBRACH IONADAIL AGUS SGÌREIL	78
6. FOILLSEACHADH	79
A’ Foillseachadh a’ Phlana agus a’ Cur a’ Phlana am Follais	79
7. A’ GOIREASACHADH A’ PHLANA	80
8. A’ SGRÙDADH A’ PHLANA	80
9. PLANA NA GÀIDHLIG ANNS AN ÙGH DARRAS IONADAIL	81
Dleastanas Iomlan airson a’ Phlana	81
Dleastanas Làitheil airson a’ Phlana.....	81
Comataidh na Gàidhlig – A’ Sgrùdadh a’ Phlana.....	81

A' Conaltradh le Luchd-obrach	82
Buidhnean air Astar agus Treas-phàrtaidhean	82
Aontaidhean Treas-phàrtaidh	83
EÀRR-RÀDH 1 – CO-CHOMHAIRLEACHADH	84

PLANA GÀIDHLIG CHOMHAIRLE NA GÀIDHEALTACHD – FOIR-SHEALLADH

'S e seo ceathramh Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd, air ullachadh taobh a-staigh frèam Achd na Gàidhlig (Alba) 2005. Tha an dreachd Plana Gàidhlig a' còmhdach còig bliadhna bho 2023 gu 2028 agus a' togail air an adhartas a rinneadh leis na trì planaichean roimhe.

Tha an dreachd Plana Gàidhlig a' leantainn cruth dreachd Plana Nàiseanta na Gàidhlig 2023–28, a tha a' gabhail a-steach nan ceithir cuspairean a leanas:

1. Coimhearsnachdan agus Dachaigh
2. Meadhanan, Ealainean, Cultar agus Dualchas
3. Gnìomhachas agus an Eaconamaidh
4. Foghlam

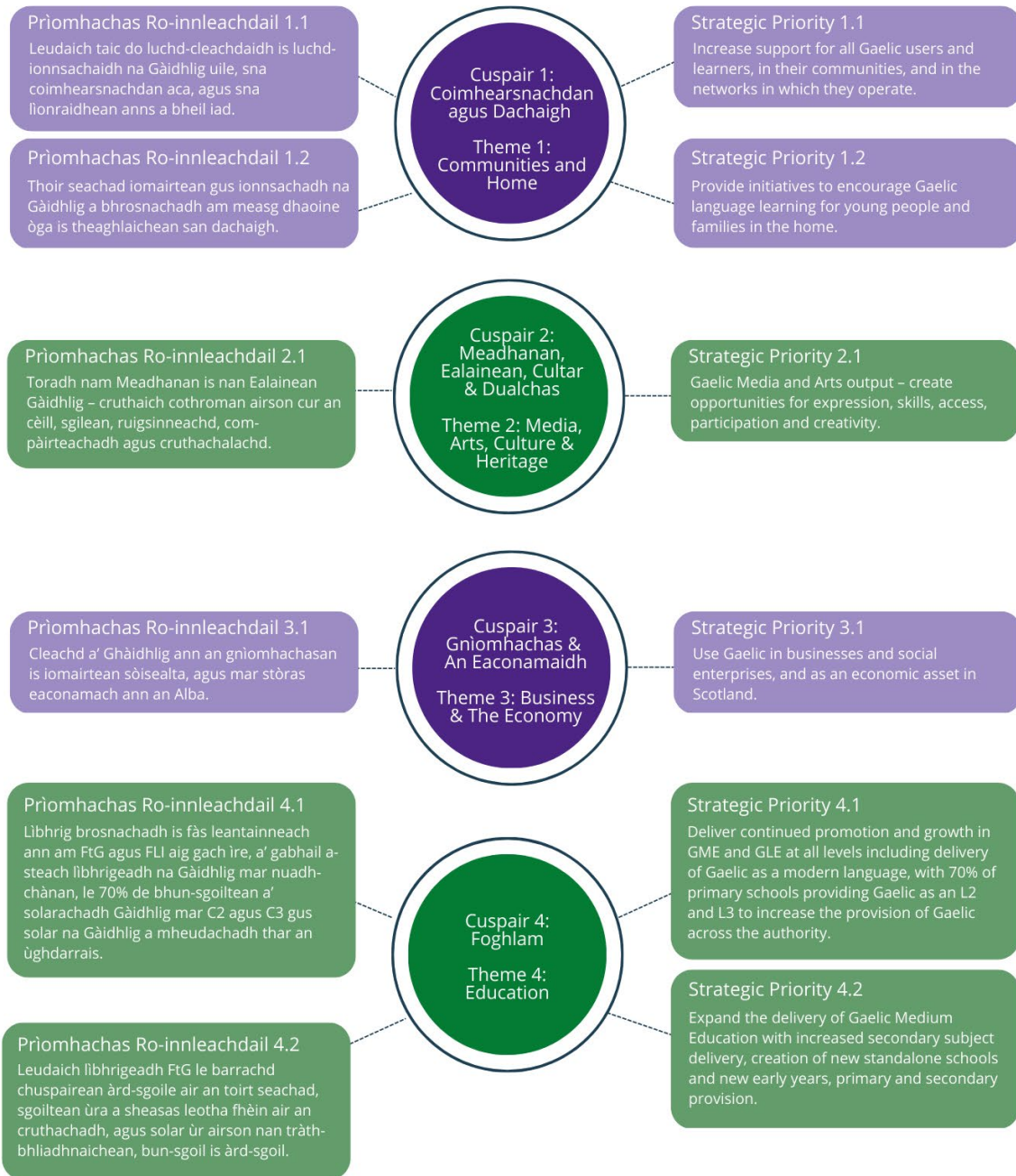
Tha Bòrd na Gàidhlig agus Comhairle na Gàidhealtachd air obrachadh còmhla gus seata de Phrìomhachasan Ro-innleachdail a chur air dòigh a leasaicheas am Plana agus a bheir tuilleadh fàis air cleachdadh na Gàidhlig agus ionnsachadh na Gàidhlig.

Tha na Prìomhachasan Ro-innleachdail a' cumail fòcas air mar a chuireas Comhairle na Gàidhealtachd air adhart amasan dreachd Plana Nàiseanta na Gàidhlig. Tha iad seo stèidhichte air na h-àrd-amasan a thug Bòrd na Gàidhlig do Chomhairle na Gàidhealtachd, agus na gealltanasan aca, mar a thathar a' mìneachadh san dreachd Phlana Nàiseanta.

Tha an dreachd Plana Gàidhlig a' toirt cunntas air mar a thèid gach Prìomhachas Ro-innleachdail a lìbhrigeadh, agus a' comharrachadh nan gnìomhan a tha a dhìth gus an toirt gu buil.

Tha earrann mu Amasan na Seirbheise Corporra cuideachd san dreachd Phlana Ghàidhlig. Thèid na h-amasan seo a chleachdadh gus prìomh sheirbheisean Gàidhlig a dhèanamh cunbhalach is àbhaisteach thar seirbheisean na Comhairle tro bheatha a' Phlana.

GEÀRR-CHUNNTAS – PRÌOMHACHASAN RO-INNLEACHDAIL

1. RO-RÀDH

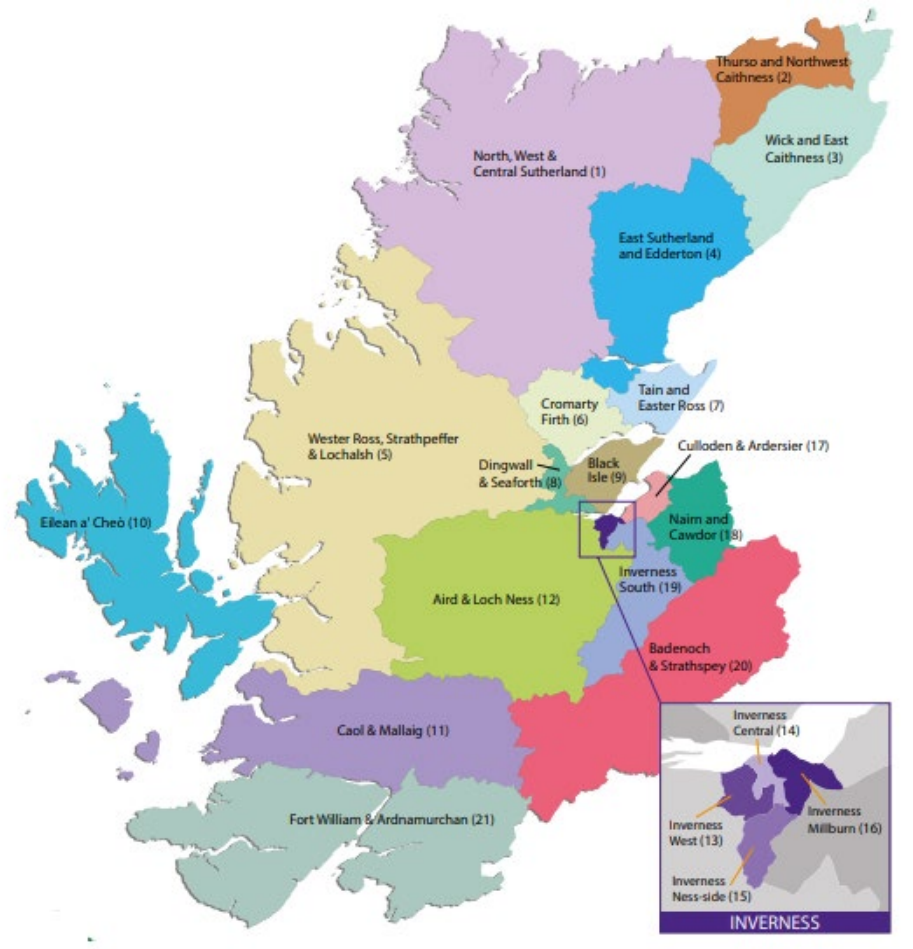
'S e Comhairle na Gàidhealtachd an t-ùghdarras ionadail as motha san Rìoghachd Aonaichte, le meall-fearainn nas motha na a' Bheilg. Tha an sgìre a' gabhail a-steach sia eileanan air a bheil daoine a' fuireach, faisg air 7000km de rathaidean, 90 caladh is goireas mara, 199 sgoil agus 14,500 taigh comhairle.

Tha ainmean-àite Gàidhlig bitheanta thar na Gàidhealtachd agus nam fianais air an dualchas bheairteach againn a thaobh cànan is cultar na Gàidhlig.

Aig deireadh Cairteal 3 de bhliadhna 2022–23, bha Comhairle na Gàidhealtachd a' toirt cosnadh do 10,680 neach.

Tha Prògram Calpa £900M, 15-bliadhna aig a' Chomhairle, agus buidseat teachd-a-steach lom de £703M gach bliadhna gus seirbheisean a lìbhrigeadh do 235,430 neach-còmhnaidh agus na mìltean de luchd-tadhail gach bliadhna.

Tha Comhairle na Gàidhealtachd a' frithealadh sgìre chruinn-eòlasach de 26,484 cilemeatair ceàrnagach, mar a tha air a shealltainn sa mhapa gu h-ìosal:

Ballrachd

Tha 74 ball taghte aig a’ Chomhairle, a’ frithealadh air 11 uàrd ceathrar-bhall agus deich uàrd triùir-bhall. Bidh buill a’ frithealadh na Comhairle gu 2026. Is e an riochdachadh:

Pàrtaidh Nàiseanta na h-Alba	22
Neo-eisimeilich na Gàidhealtachd	17
Libearalaich Dheamocratach na h-Alba	15
Pàrtaidh Tòraidheach is Aonachdach na h-Alba	9
Pàrtaidh Uaine na h-Alba	4
Pàrtaidh Làbarach na h-Alba	2
Neo-eisimeilich Chataibh	1
Neo-eisimeilich Ghallaibh	1
Neo-eisimeilich Inbhir Nis	1
Neo-eisimeileach	1
Neo-thaobhaichte	1

Comataidhean

Bidh buill comataidh a’ frithealadh nan comataidhean a leanas, a tha a’ coinneachadh aig Prìomh-oifis Chomhairle na Gàidhealtachd, Rathad Ghlinn Urchadain, Inbhir Nis. Tha comataidhean fosgailte dhan phoball. Gheibhear cinn-latha choinneamhan is chlàran-ghnothaich air an làraich-lìn againn aig: www.bit.ly/HC-CommitteeStructure

Co-bhùird

Tha buill a’ frithealadh air Co-bhòrd Luachaidh na Gàidhealtachd agus nan Eilean Siar, anns a bheil buill bho na h-Eileanan Siar cuideachd an sàs.

Com-pàirteachasan Coimhearsnachd Ionadail

Fo chumhaichean Achd Cumhachdachadh nan Coimhearsnachdan, tha dleastanas aig còig com-pàirtichean ainmichte airson planadh coimhearsnachd – Poileas Alba, Seirbheis Smàlaidh is Teasairginn na h-Alba, Iomairt na Gàidhealtachd ’s nan Eilean, NHS na Gàidhealtachd, agus Comhairle na Gàidhealtachd.

Tha naoi com-pàirteachasan ionadail thar sgìre na Gàidhealtachd airson taic a chur ri rèiteachaidhean planaidh ionadail, le riochdachadh bhon treas roinn agus le riochdachadh eile mar a tha iomchaidh. Is iad na com-pàirteachasan:

- Gallaibh
- Loch Abar
- Cataibh
- Sgìre Cathair-bhaile Inbhir Nis
- Ros an Ear
- Inbhir Narann
- Meadhan Rois
- Bàideanach agus Srath Spè
- An t-Eilean Sgitheanach, Loch Aillse agus Ros an Iar.

Structar na Comhairle

Tha an t-Àrd-Oifigear a’ faighinn taic bho na seirbheisean a leanas:

- Coimhearsnachdan agus Àite
- Foghlam agus Ionnsachadh
- Slàinte agus Cùram Sòisealta
- Bun-structair, Àrainneachd agus Eaconamaidh
- Coileanadh agus Riaghlachas
- Goireasan agus Ionmhas

Gheibhear tuilleadh fiosrachaidh mu structar Chomhairle na Gàidhealtachd an seo:

highland.gov.uk/downloads/file/4610/know_your_council

Far a Bheil na h-Oifisean

Tha Prìomh-oifis Chomhairle na Gàidhealtachd stèidhichte air Rathad Ghlinn Urchadain ann an Inbhir Nis agus tha lìonra de dh’oifisean aig a’ Chomhairle, agus ionadan-seirbheise airson seirbheisean ionadail a lìbhrigeadh, a’ toirt cothrom dhan phoball comhairle is fiosrachadh fhaighinn agus cunntasan Comhairle a phàigheadh.

Ann an cuid de dh’ionadan-seirbheise, tha a’ Chomhairle cuideachd a’ toirt seachad seirbheis airson breith, pòsadh is bàs a chlàrachadh a bharrachd air a bhith a’ dèanamh phòsaidhean is com-pàirteachasan catharra. Gheibhear seirbheisean clàrachaidh tron fòn cuideachd.

PLANA CORPORRA CHOMHAIRLE NA GÀIDHEALTACHD 2022–27

Tha Plana Corporra Chomhairle na Gàidhealtachd 2022–27 a’ gabhail a-steach nam prìomhachasan ro-innleachdail bho Phrògram na Comhairle. Tha e a’ mìneachadh nan ceumannan is nan gnìomhan riatanach airson prìomhachasan na Comhairle airson 2022–27 a libhrigeadh is a sgrùdadh. Tha mòran àrd-amasan sa Phlana Chorporra, agus ’s e aon dhiubh sin gum bithear a’ leantainn air adhart a’ brosnachadh cànan na Gàidhlig agus leasachadh cultarail.

PLANA NA GÀIDHLIG ANNS AN STRUCTAR CHORPORRA

Tha dreachd Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd (PnG) 2023–28 a’ mìneachadh structar foirmeil airson a bhith a’ neartachadh nan leasachaidhean a th’ ann mar-thà agus a’ toirt a-steach iomairtean ùra agus targaidean soilleir. Tha Prògram Chomhairle na Gàidhealtachd agus Plana Corporra Chomhairle na Gàidhealtachd a’ cur taic ris a seo.

Tha Sgioba Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd stèidhichte ann an Seirbheis Foghlaim agus Ionnsachaidh Chomhairle na Gàidhealtachd, agus tha dleastanas corporra aig Seirbheis a’ Choileanaidh agus an Riaghlachais airson leasachadh ro-innleachdail agus libhrigeadh a’ Phlana Ghàidhlig. ’S e Àrd-Oifigear Gnìomhach a’ Choileanaidh agus an Riaghlachais an t-Oifigear Stiùiridh Ro-innleachdail airson na Gàidhlig.

Am measg buill Sgioba na Gàidhlig aig a bheil dleastanas obrachail bho latha gu latha, tha: Manaidsear Gàidhlig, Oifigear Leasachaidh Gàidhlig, Oifigear Poileasaidh Gàidhlig, Prìomh Oifigear Eadar-theangachaidh, trì Oifigearan Ionnsachadh is Leasachadh Coimhearsnachd (Gàidhlig), Neach-cuideachaidh Rianachd Gàidhlig air cùmhnant agus Oifigear Foghlam Gàidhlig.

Mu dheireadh, tha e cudromach a dhèanamh soilleir gu bheil am Plana Gàidhlig so-fhreagrach gus an urrainn do Chomhairle na Gàidhealtachd a bhith co-fhreagrach do shuidheachaidhean a tha ag atharrachadh, agus tha PnG cuideachd a’ toirt subailteachd dhan Chomhairle freagairt air cothroman a dh’fhaodadh tighinn am bàrr a thaobh a libhrigeadh is a bhuileachadh.

A' GHÀIDHLIG TAOBH A-STAIGH RAON-OBRACH CHOMHAIRLE NA GÀIDHEALTACHD

Tha Comhairle na Gàidhealtachd ag aithneachadh gu bheil a' Ghàidhlig na pàirt bunaiteach de dhualchas, dearbh-aithne nàiseanta agus beatha chultarail na h-Alba. Tha Comhairle na Gàidhealtachd dealasach a thaobh nan amasan, raointean prìomhachais agus gealltanasan mar a thathar a' mìneachadh ann an Dreachd Plana Nàiseanta na Gàidhlig 2023–28.

Tha an dreachd Plana Gàidhlig seo stèidhichte air an dà phrìomh amas a tha air am mìneachadh ann an dreachd Plana Nàiseanta na Gàidhlig 2023–28:

- Cuir ri cleachdadh na Gàidhlig
- Cuir ri ionnsachadh na Gàidhlig

Tha Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd a' leantainn cruth dreachd Plana Nàiseanta na Gàidhlig agus a' cleachdadh nan ceithir cuspairean a leanas:

1. Coimhearsnachdan agus Dachaigh;
2. Meadhanan, Ealainean, Cultar agus Dualchas;
3. Gnìomhachas agus an Eaconamaidh; agus
4. Foghlam.

A' Ghàidhlig mar Sho-mhaoin Eaconamach agus Shòisealta anns a' Ghàidhealtachd

Ann an co-bhann ri Iomairt na Gàidhealtachd 's nan Eilean agus com-pàirtichean eile, choimiseanaich Comhairle na Gàidhealtachd aithisg neo-eisimeileach a rinn rannsachadh air buaidh na Gàidhlig air gnìomhachasan agus iomairtean sòisealta. B' e an t-adhbhar fiosrachadh a chruinneachadh mu ghnìomhachd eaconamach is dealas a' buntainn ris a' Ghàidhlig, gus am bi fiosrachadh nas fheàrr aig coimhearsnachd na Gàidhlig nuair a thathar a' dèanamh cho-dhùnidhean san àm ri teachd. Cho-dhùin an aithisg gun robh:

- 60% de na gnìomhachasan a bha san t-suirbhidh dhen bheachd gun robh mar a bha iad a' cleachdadh na Gàidhlig a' cur ri luach a' chànain taobh a-staigh na coimhearsnachd; agus
- a' Ghàidhlig na buannachd, gu h-àraid nuair a bhathar ga cleachdadh gus na gnìomhachasan cruthachail, turasachd agus biadh is deoch a chur air adhart.

B' iad na prìomh thoraidhean bho na gnìomhachasan is na h-iomairtean sòisealta a thug seachad comhairle, gu bheil:

- a' Ghàidhlig air a cleachdadh le còrr is 60% de na gnìomhachasan mar phrìomh eileamaid dhen bhathar no dhen t-seirbheis aca;
- cha mhòr dà thrian ag aithneachadh gun robh a' Ghàidhlig na prìomh eileamaid ann an soirbheachas a' ghnìomhachais aca;
- a' Ghàidhlig gu h-àraid cudromach do ghnìomhachasan a tha ag obrachadh sna gnìomhachasan cruthachail;
- 70% de ghnìomhachasan ag aithneachadh gun robh a' Ghàidhlig na buannachd dhan ghnìomhachas aca;
- cha mhòr 60% de ghnìomhachasan a tha mar-thà a' cleachdadh na Gàidhlig a' faicinn chothroman a bharrachd gus tuilleadh feum a dhèanamh dhen chànan; agus
- aon trian de ghnìomhachasan a tha a' faicinn na Gàidhlig mar bhuannachd, comasach air an luach dhan ghnìomhachas aca a thomhas. De na 34 gnìomhachasan seo, bha a' Ghàidhlig a' cur ri tionndadh-airgid mu £4 millean.

Faodar an aithisg iomlan a leughadh aig hie.co.uk/media/5379/ar-st%C3%B2ras-g%C3%A0idhlig-executive-summary.pdf

Foghlam Gàidhlig anns a' Ghàidhealtachd

Tron dreachd seo dhen Phlana Gàidhlig, thathar a' toirt iomraidhean air 'Foghlam Gàidhlig'. Thathar a' cleachdadh na h-abairte seo nuair a thathar a' bruidhinn mu chùisean a tha a' buntainn an dà chuid ri Foghlam tron Ghàidhlig (FtG) agus Foghlam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig (FLI).

Chaidh Foghlam tron Ghàidhlig (FtG) a chur air bhog gu foirmeil sna 1980an. B' ann ann am Bun-Sgoil a' Mheadhain ann an Inbhir Nis a bha a' chiad ionad FtG aig Comhairle na Gàidhealtachd, a' toirt seachad bogadh sa Ghàidhlig, far am faodadh clann an cànan a ghabhail a-steach anns gach taobh dhen ionnsachadh aca, is iad mean air mhean a' leasachadh comas cànan is fileantachd. Tha fàs ann am FtG air a bhith luath is soirbheachail gu nàiseanta, agus 's e Comhairle na Gàidhealtachd an solaraiche as motha de FtG aig an àm seo. Tha foghlam Gàidhlig air fad cudromach, ach thathar a' faicinn FtG mar an dòchas as fheàrr gus dèanamh cinnteach gum bi a' Ghàidhlig maireannach is gun leasaich i, agus mar sin tha e na phrìomhachas aig Riaghaltas na h-Alba.

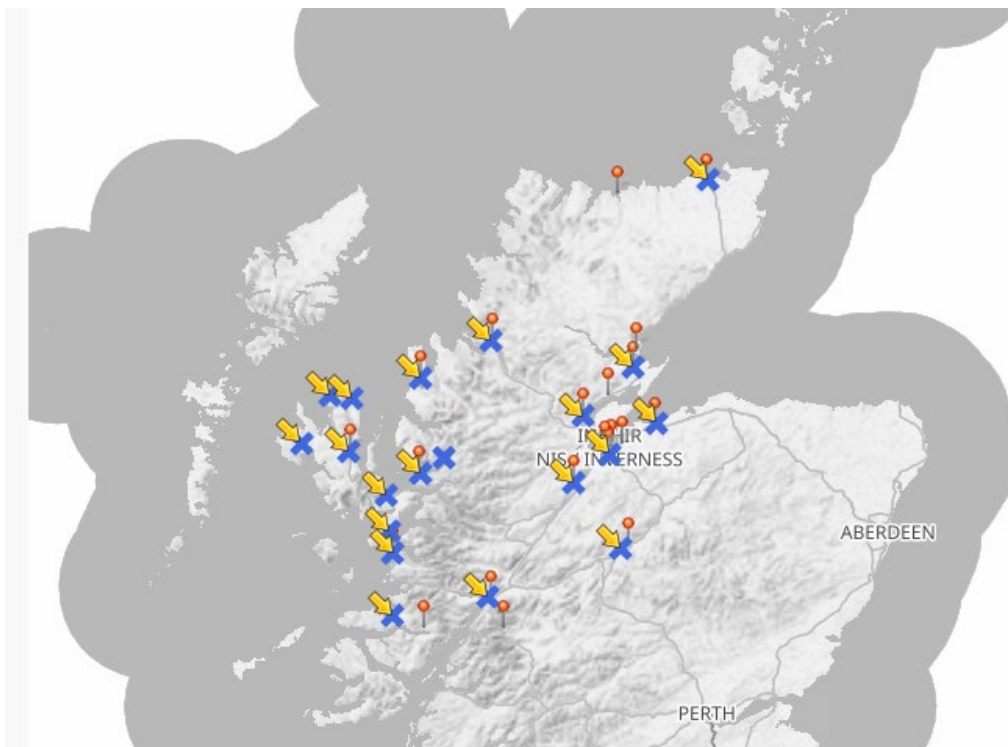
Tha Comhairle na Gàidhealtachd cuideachd a' lìbhrigeadh Foghlam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig (FLI). Ann an suidheachaidhean bun-sgoile 's e Prògram Ionnsachadh Cànan Bun-sgoile Gàidhlig a theirear ris. Tha seo air a lìbhrigeadh tro Iomairt 1+2 ionnsachadh cànan. Faodar seo a choileanadh tro chànan sam bith, agus tha mòran sgoiltean sa Ghàidhealtachd

a' taghadh na Gàidhlig. Tha am modail 1+2 air a lìbhrigeadh bho BS1 gu ÀS3, far a bheil sgoilearan a' cur eòlas air cànan a bharrachd ann am BS1 (Cànan 2 no C2) agus cànan eile ann am BS5 (Cànan 3 no C3). Anns a' mhodail seo, faodar coimhead ris a' Ghàidhlig mar C2 taobh a-staigh FtG, far a bheil a' mhòr-chuid de na sgoilearan mar-thà fileanta sa Bheurla. Ann am FtG, chan fheum sgoilearan cànan a ghabhail a bharrachd air Gàidhlig gu BS4, nuair a tha a' Bheurla (C1) air a toirt a-steach dhan churraicealam; tha cànan a bharrachd (C3) an uair sin air a lìbhrigeadh bho BS5.

Tha mapa air làrach-lìn Chomhairle na Gàidhealtachd a tha a' sealltainn do phàrantan/luchd-cùraim far a bheil na sgìrean anns a bheil Comhairle na Gàidhealtachd a' solarachadh foghlam Gàidhlig sgoil-àraich, bun-sgoile is àrd-sgoile.

Tha am mapa gu h-ìosal a' sealltainn an fhiosrachaidh a leanas:

- Gach solar sgoil-àraich Gàidhlig (saighdean buidhe)
- Gach solar bun-sgoile Gàidhlig (croisean gorma)
- Gach solar àrd-sgoile Gàidhlig (prìneachan dearga)

(Tha am fiosrachadh seo ri fhaotainn air làrach-lìn Chomhairle na Gàidhealtachd aig [Foghlam tron Ghàidhlig | Foghlam tron Ghàidhlig | Comhairle na Gàidhealtachd](#))

Earrann bho Chunntas-sluaigh na h-Alba 2011		
	Sgìre Chomhairle na Gàidhealtachd (2011)	Alba (2011)
Gach neach aois 3 is nas sine	224,606	5,118,223

Àireamhan Sgoilearan Foghlam Gàidhlig ann an Sgìre Chomhairle na Gàidhealtachd

Tha na clàran a leanas a’ toirt seachad fiosrachadh mu àireamhan sgoilearan ann am foghlam Gàidhlig ann an sgìre Chomhairle na Gàidhealtachd.

Tha Comhairle na Gàidhealtachd airson dèanamh cinnteach gu bheil a’ dèanamh choimeasan iomchaidh a thaobh adhartas ann a bhith ag àrdachadh nan àireamhan a tha a’ dol a-steach gu, no a’ gabhail, foghlam Gàidhlig. Tha Comhairle na Gàidhealtachd a’ toirt seachad dàta a’ sealltainn na h-àireimh sa cheud de sgoilearan ann am foghlam Gàidhlig mar cho-roinn de chlàran-sgoile iomlan sgoiltean na Gàidhealtachd. Tha seo a’ toirt seachad foirshealladh nas iomlaine air na tha a’ gabhail FtG, agus coileanadh ann am FtG.

Thar nan solaran seo, tha àireamh iomlan de 1,827 sgoilear ann an sgìre na Gàidhealtachd aig an àm seo ann am FtG 3–18 le 2,030 air an clàradh ann am Foghlam Luchd-ionnsachaidh ann an àrd-sgoiltean tron dàta a chaidh a chruinneachadh san t-suirbhidh sgoilearan Gàidhlig againn san t-Sultain.

Àireamhan Sgoilearan ann am Foghlam Gàidhlig ann an Sgoiltean Chomhairle na Gàidhealtachd						
Bliadhna	Sgoiltean-àraich FtG	Cròileagain Choimiseanaichte	Sgoilearan Bun-sgoile FtG	Àrd-sgoiltean		
				FtG – A’ Dèanamh Gàidhlig	FtG – A’ Dèanamh Chuspairean tron Ghàidhlig	FLI
2020–21	260	23	1,058	414	286	2,208
2021–22	274	33	1,082	438	287	2,204
2022–23	303	36	1,101	436	354	2,030

Thoiribh fa-near, anns a’ chlàr gu h-ìosal, gu bheil na figearan airson clàrachaidhean maoinichte iomlan ann an Tràth-ionnsachadh is Cùram-chloinne anns a’ Ghàidhealtachd aig Cunntas na Sultaine 2022 air an cur a-steach aig ìre iomlan, chan ann fa leth, airson gach

suidheachadh. Tha sgoilearan a bhios a’ frithealadh barrachd air aon ionad air an cunntais anns gach ionad a bhios iad a’ frithealadh.

Sgoilearan ann an Sgoiltean-àraich a tha air am Maoineachadh gu Poblach/Cròileagain Choimiseanaichte – Àireamhan Sgoilearan aig Toiseach na Bliadhna Acadaimigich		
Bliadhna	2020–21	2021–22
Iomlan Chomhairle na Gàidhealtachd	3,952	4,092
Sgoilearan FtG	283	307
% Sgoilearan FtG	7.16%	7.5%

Sgoilearan ann am Bun-sgoiltean a tha air am Maoineachadh gu Poblach		
Bliadhna	2020–21	2021–22
Iomlan Chomhairle na Gàidhealtachd	16,843	16,799
Sgoilearan FtG	1,058	1,082
% Sgoilearan FtG	6.28%	6.44%

Tha àireamhan sgoilearan ann am FtG air an tomhas ann an dà dhòigh: na sgoilearan a tha a’ dèanamh Gàidhlig do luchd-labhairt fileanta (Gàidhlig), agus sgoilearan a tha a’ dèanamh chuspairean tro mheadhan na Gàidhlig.

Sgoilearan ann an Àrd-sgoiltean Chomhairle na Gàidhealtachd a tha air am Maoineachadh gu Poblach		
Bliadhna	2020–21	2021–22
Iomlan Chomhairle na Gàidhealtachd	13,841	14,046
Gàidhlig	414	438
% Gàidhlig	2.99%	3.12%
Cuspairean FtG	286	287
% Cuspairean FtG	2.07%	2.04%
Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh)	2,208	2,204
% Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh)	15.95%	15.69%

Foghlam Luchd-ionnsachaidh Gàidhlig (FLI) & Iomairt Ionnsachadh Cànan 1+2

Tha Comhairle na Gàidhealtachd aig an àm seo a' gabhail os làimh a bhith a' leasachadh is a' libhrigeadh trèanadh de chàileachd àrd dhan luchd-obrach air fad a tha a' libhrigeadh Gàidhlig mar C2 no C3 thar sgìre na Gàidhealtachd.

Sgoiltean C2	27 sgoil a' libhrigeadh Gàidhlig mar C2
Sgoiltean C3	63 sgoil a' libhrigeadh Gàidhlig mar C3
Gàidhlig Àrd-sgoile (Luchd-ionnsachaidh)	18 àrd-sgoil a' tabhann Gàidhlig (Luchd-ionnsachaidh)

A' GHÀIDHLIG ANN AN ALBA

Ann an com-pàirteachas le co-obraichean aig Ainmean-Àite na h-Alba (AÀA), tha Bòrd na Gàidhlig air mapa a dhèanamh de dh'ainmean-àite Gàidhlig bho air feadh na h-Alba, a' sealltainn buaidh fharsaing a' chànain. Chithear seo aig: ainmean-aite.scot/map/index.html?g=

Ann an Cunntas-sluaigh na h-Alba 2011, chlàraich 57,375 neach (1.1% de shluagh na h-Alba nas sine na trì bliadhna a dh'aois) gum b' urrainn dhaibh a' Ghàidhlig a bhruidhinn. Chaidh co-dhùnadh, ged a bha lùghdachadh iomlan ann an luchd-labhairt eadar 2001 agus 2011, gun robh an àireamh air àrdachadh am measg nam buidhnean-aoise a b' òige.

Tha an co-rèir as motha de luchd-labhairt na Gàidhlig ann an Comhairle nan Eilean Siar, le sgilean air choreigin anns a' chànain aig 61% de dhaoine aois trì agus nas sine. Ann an sgìre na Gàidhealtachd tha seo aig 7.4% agus ann an Earra-Ghàidheal is Bòd aig 5.9%. Bha Baile Ghlaschu coltach ris a' chuibheas Albannach aig 1.7%.

ACHD NA GÀIDHLIG (ALBA) 2005

Chaidh Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 aontachadh le Pàrlamaid na h-Alba gus inbhe na Gàidhlig a dhaingneachadh mar chànain oifigeil ann an Alba, aig a bheil spèis co-ionann ris a' Bheurla.

'S e aon de phrìomh fheartan Achd 2005 gu bheil a' toirt comas do Bhòrd na Gàidhlig iarraidh air ùghdarras ionadail plana Gàidhlig ullachadh. Chaidh an solar seo a chur air dòigh gus dèanamh cinnteach gu bheil an roinn phoblach ann an Alba a' cur ri bhith a' cruthachadh àm ri teachd seasmhach airson na Gàidhlig le bhith a' togail a h-inbhe is a

h-ìomhaigh agus le bhith a' cruthachadh chothroman practaigeach airson a bhith ga cleachdadh.

'S e an sgrìobhainn seo ceathramh Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd, air ullachadh taobh a-staigh frèam-obrach agus slatan-tomhais reachdail Achd na Gàidhlig (Alba) 2005, le aire do dhreachd Phlana Nàiseanta na Gàidhlig 2023–28 agus an *Stiùireadh air Deasachadh Phlanaichean Gàidhlig*.

Tha am Plana a' còmhachadh còig bliadhna bho 2023 gu 2028 agus a' togail air an adhartas a rinneadh anns na trì Planaichean roimhe. Tha e a' mìneachadh mar a chleachdas Comhairle na Gàidhealtachd a' Ghàidhlig ann an dreuchdan na Comhairle, agus mar a bheir Comhairle na Gàidhealtachd cothrom seachad airson a bhith a' cleachdadh, a' leasachadh is a' cur air adhart cànan is cultar na Gàidhlig thar seirbheisean na Comhairle agus le a prìomh chom-pàirtichean.

PLANA NÀISEANTA NA GÀIDHLIG 2023–28

Tha Comhairle na Gàidhealtachd a' toirt gealltanais gun cuir i ri bhith a' coileanadh nan amasan ann an dreachd Plana Nàiseanta na Gàidhlig 2023–28 le bhith:

- a' cur ri cleachdadh na Gàidhlig taobh a-staigh na buidhne agus a' brosnachadh barrachd dhaoine a bhith a' cleachdadh na Gàidhlig nuair a tha iad a' conaltradh rinn; agus
- a' cur ris na cothroman a th' ann do dhaoine a' Ghàidhlig ionnsachadh mar phàirt dhen obair againn bho latha gu latha.

BUAIDHEAN PLANAIGIDH IS POILEASaidh AIRSON NA GÀIDHLIG AGUS CEANGLAICHEAN GU PRÌOMHACHASAN NÀISEANTA

Tha Comhairle na Gàidhealtachd ag aithneachadh gun tèid na diofar raointean prìomhachais a tha air an comharrachadh ann an dreachd Phlana Nàiseanta na Gàidhlig a chur an gnìomh gu ìre tro Phlana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd, ach gun tig cothroman am bàrr cuideachd gus cànan is cultar na Gàidhlig a bhrosnachadh is a leasachadh tro phlanaichean is phoileasaidhean a th' ann mar-thà. Bidh Comhairle na Gàidhealtachd gu cunbhalach a' dèanamh ath-sgrùdadh air aithrisean is gealltanais poileasaidh, airson raointean a chomharrachadh far am faod a' Ghàidhlig a bhith air a toirt a-steach gu gnìomhach, a bharrachd air na prìomhachasan san dreachd Phlana Nàiseanta.

A' Dèanamh na Gàidhlig Àbhaisteach taobh a-staigh Phoileasaidhean Chomhairle na Gàidhealtachd

Tha Comhairle na Gàidhealtachd dhen bheachd gu bheil an leasachadh seo a' cur ri bhith a' dèanamh na Gàidhlig àbhaisteach ann am beatha làitheil.

DREACHD PLANA GÀIDHLIG CHOMHAIRLE NA GÀIDHEALTACHD 2023–28

Tha Comhairle na Gàidhealtachd air a gealltanasan ro-innleachdail, a prìomh thoraidhean coileanaidh agus a gnìomhan comasachaidh a mhìneachadh a rèir nan raointean prìomhachais ann an dreachd Plana Nàiseanta na Gàidhlig mar a leanas:

- Coimhearsnachdan agus Dachaigh
- Meadhanan, Ealainean, Cultar agus Dualchas
- Gnìomhachas agus an Eaconamaidh
- Foghlam

IN-SGRÙDADH AIR COMAS GÀIDHLIG

Thèid measadh a dhèanamh air sgilean Gàidhlig luchd-obrach Chomhairle na Gàidhealtachd sa chiad bhliadhna dhen Phlana seo. Thèid an dàta is am fiosrachadh bhon mheasadh air sgilean Gàidhlig a chur ri chèile agus thèid ath-sgrùdadh a dhèanamh air gu cunbhalach tro bheatha a' Phlana.

CO-CHOMHAIRLEACHADH MUN DREACHD PHLANA GHÀIDHLIG

Thèid an earrann seo a chrìochnachadh nuair a tha an co-chomhairleachadh poblach air dùnadh agus thèid a toirt an lùib an dreachd mu dheireadh dhen Phlana.

2. PRÌOMH PHRIONNSAPALAN

SPÈIS CHO-IONANN

Fo chumhaichean Achd 2005, tha Bòrd na Gàidhlig ag obair gus inbhe na Gàidhlig a dhaingneachadh mar chànan oifigeil ann an Alba, aig a bheil spèis co-ionann ris a' Bheurla. Tha am Bòrd ag iarraidh air ùghdarrasan poblach sealltainn anns na planaichean aca mar a thèid am prionnsapal seo a choileanadh is a chumail suas ann an gnìomh.

Nì Comhairle na Gàidhealtachd cinnteach, far a bheilear a' toirt na Gàidhlig an lùib nam buidhnean is nan seirbheisean againn, gum bi iad co-dhiù dhen aon inbhe is dhen aon chàileachd ris an fheadhainn a bhios sinn a' solarachadh sa Bheurla.

TAIRGSE GHNÌOMHACH

Bheir Comhairle na Gàidhealtachd seachad tairgse ghnìomhach de na seirbheisean Gàidhlig againn dhan luchd-obrach againn agus dhan phoball. Nì seo cinnteach, far a bheil sinn a' toirt seachad seirbheisean Gàidhlig, gu bheil fios aig luchd-cleachdaidh na Gàidhlig mun deidhinn, agus gu bheilear gam brosnachadh gus an cleachdadh.

Bheir seo an dleastanas air falbh bho dhaoine fa leth a bhith ag iarraidh na seirbheise agus bheir seo misneachd do luchd-cleachdaidh na Gàidhlig gum bi fios aca gun tèid an cuid feumalachdan a choileanadh, mas e sin a tha iad a' roghnachadh.

ÀBHAISTEACHADH

'S e prìomh amas na h-Achd cànan is cultar na Gàidhlig a chumail suas agus fhàs. Airson seo a choileanadh, tha a bhith a' dèanamh na Gàidhlig mar phàirt àbhaisteach de bheatha Alba an latha an-diugh na phrìomh ghnìomh agus tha ùghdarrasan poblach aig cridhe seo.

Nì Comhairle na Gàidhealtachd cinnteach gu bheil na cothroman a tha aig a' phoball is aig an luchd-obrach againn a' Ghàidhlig a chleachdadh air an dèanamh àbhaisteach, mar thaic do dh'amasan dreachd Plana Nàiseanta na Gàidhlig.

3. GEALLTANASAN A' PHLANA

ÀRD-AMASAN

Tha àrd-amasan a' Phlana seo a' co-thaobhadh ri amasan dreachd Plana Nàiseanta na Gàidhlig 2023–28. Is iad:

- Cuir ri cleachdadh na Gàidhlig
- Cuir ri ionnsachadh na Gàidhlig

PRÌOMHACHASAN RO-INNLEACHDAIL

Tha na Prìomhachasan Ro-innleachdail a' cumail fòcas air mar a chuireas dreuchdan Chomhairle na Gàidhealtachd air adhart amasan dreachd Plana Nàiseanta na Gàidhlig 2023–28. Tha iad seo stèidhichte air na h-àrd-amasan a tha aig Comhairle na Gàidhealtachd agus Bòrd na Gàidhlig le chèile, agus na gealltanasan a tha air an cur an cèill anns a' Phlana Nàiseanta.

Tha na clàran a leanas a' toirt geàrr-chunntas air na gnìomhan riatanach a tha a dhìth gus na Prìomhachasan Ro-innleachdail a libhrigeadh.

Cuspair 1: Coimhearsnachdan agus Dachaigh – Prìomhachasan Ro-innleachdail

Prìomhachas Ro-innleachdail 1.1	Leudaich taic do luchd-cleachdaidh is luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig uile, sna coimhearsnachdan aca, agus sna lìonraidhean anns a bheil iad.
--	---

Buil Rùnaichte

Leasaichidh Comhairle na Gàidhealtachd planaichean airson ionnsachadh is leasachadh coimhearsnachd Gàidhlig timcheall air na trì sgoiltean anns a bheil Gàidhlig a-mhàin, agus timcheall air sgoiltean le roinn Foghlam tron Ghàidhlig airson taic a chur ri sgoilearan FtG agus FLI.

Cleachdadh Làithreach

Tha Comhairle na Gàidhealtachd air:

- gnìomhan taic cànanain a chruthachadh timcheall air Buidhnean Sgoiltean Co-cheangailte na Comhairle, far a bheil Foghlam tron Ghàidhlig ri fhaotainn;
- cothroman a thoirt seachad agus prògraman a leasachadh airson taic a thoirt do sgoilearan FtG agus an teaghlaichean anns na trì sgoiltean anns a bheil a’ Ghàidhlig a-mhàin ann an sgìre na Gàidhealtachd;
- planaichean pìleatach airson ionnsachadh is leasachadh coimhearsnachd Gàidhlig a leasachadh ann an com-pàirteachas le sgoiltean FtG;
- tachartasan margaidheachd is mothachaidh a chur air dòigh, a’ gabhail a-steach a bhith a’ cur air adhart buannachdan dà-chànanais;
- prògram de chlasaichean Gàidhlig adhartach a chur air dòigh sa choimhearsnachd ann an sgìre na Gàidhealtachd, cuideachd a’ cleachdadh a’ ghoireis ionnsachaidh inbheach SpeakGaelic. Chaidh clasaichean a libhrigeadh do phàrantan FtG mar fhreagairt do dh’iarrtas phàrantan;

- iomairtean is pròiseactan a leasachadh le fòcas air a bhith a’ cruthachadh chothroman do sgoilearan àrd-sgoile, an dà chuid fileantaich is luchd-ionnsachaidh, ann an sgoiltean na Gàidhealtachd. Tha Seachdain nan Deugairean agus an tachartas dreuchdan Gàidhlig Siuthad! nan eisimpleirean dhen seo;
- leantainn air adhart ag obrachadh còmhla ri ùghdarrasan ionadail tron bhuidhinn nàiseanta Gàidhlig GLAD;
- obrachadh ann an com-pàirteachas leis na buidhnean Gàidhlig: Comunn na Gàidhlig (CnaG), Iomain Cholm Cille (ICC) agus FC Sonas, agus le High Life na Gàidhealtachd airson tachartasan is pròiseactan spòrs Gàidhlig ionadail is nàiseanta a libhrigeadh;
- tachartasan coidsidh airson Ceannardas Spòrs Gàidhlig Àrd-sgoile a chur air dòigh, ann an com-pàirteachas le High Life na Gàidhealtachd;
- tachartasan trèanaidh a libhrigeadh do dh’oidean Gàidhlig airson taic a chur ri bhith a’ libhrigeadh chlasaichean Gàidhlig do dh’inbich ann an sgìre na Gàidhealtachd;
- co-obrachadh le buidhnean Gàidhlig a leithid Fèis Rois gus taic a chur ri bhith a’ libhrigeadh thachartasan a’ buntainn ri dràma, na meadhanan agus cultar;
- taic a thoirt do bhuidhnean coimhearsnachd le prògram de chleasan Gàidhlig, a’ gabhail a-steach a bhith a’ toirt seachad taic ionmhasail;
- maoineachadh a ghleidheadh, ann an com-pàirteachas le sgoiltean FtG, gus taic a chur ri bhith a’ leasachadh ghnìomhan neo-churraicealach agus iomairtean coimhearsnachd; agus
- air làithean cultarail Gàidhlig a libhrigeadh ann an com-pàirteachas le sgoiltean FtG.

Prìomhachas Ro-innleachdail 1.1	Leudaich taic do luchd-cleachdaidh is luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig uile, sna coimhearsnachdan aca, agus sna lìonraidhean anns a bheil iad.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
Rannsaich iomairtean le buidhnean com-pàirteach airson dèanamh a-mach far a bheil sgoilearan a bha an lùib FtG air cumail a’ dol le Foghlam Adhartach.				✓		Sgioba na Gàidhlig
Meudaich an taic lìonrachaidh do sgoilearan FtG anns na h-àrd-sgoiltean a tha co-cheangailte ris na trì sgoiltean Gàidhlig anns a bheil Gàidhlig a-mhàin.	Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig

Prìomhachas Ro-innleachdail 1.1	Leudaich taic do luchd-cleachdaidh is luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig uile, sna coimhearsnachdan aca, agus sna lìonraidhean anns a bheil iad.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
<p>Obraichidh Comhairle na Gàidhealtachd ann an co-bhann le sgoiltean FtG gus planaichean ionnsachadh is leasachadh coimhearsnachd a chur air dòigh, gus taic a thoirt do na sgoiltean, do na sgoilearan, agus dhan choimhearsnachd Ghàidhlig san fharsaingeachd.</p>	Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig
<p>Leasaich cothroman airson gnìomhan eadar-ghinealaich.</p>	Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig

Prìomhachas Ro-innleachdail 1.1	Leudaich taic do luchd-cleachdaidh is luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig uile, sna coimhearsnachdan aca, agus sna lìonraidhean anns a bheil iad.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
Neartaich is thoir tuilleadh leasachaidh air ionnsachadh is leasachadh coimhearsnachd taobh a-staigh nan sgoiltean anns a bheil Gàidhlig a-mhàin anns a’ Ghàidhealtachd.	Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig
Leanaidh Comhairle na Gàidhealtachd air adhart a’ toirt taic do, is a’ meudachadh, gnìomhan neo-churraicealach a tha air an lìbhrigeadh tron Ghàidhlig.	Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig

Prìomhachas Ro-innleachdail 1.1	Leudaich taic do luchd-cleachdaidh is luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig uile, sna coimhearsnachdan aca, agus sna lìonraidhean anns a bheil iad.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
Thoir tuilleadh leasachaidh air obrachadh com-pàirteach le FC Sonas, High Life na Gàidhealtachd agus Spòrs Gàidhlig airson 's gum bi barrachd chothroman ionnsachaidh ann a thaobh spòrs is cleasan a-muigh airson sgoilearan FtG ann an sgìre na Gàidhealtachd.	Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig
Meudaich is thoir tuilleadh leasachaidh air tachartasan cultarail ann an com-pàirteachas le sgoiltean Gàidhlig.	Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig; Seirbheis Foghlaim agus Ionnsachaidh; Prìomh bhuidhnean ionadail agus nàiseanta

Prìomhachas Ro-innleachdail 1.1	Leudaich taic do luchd-cleachdaidh is luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig uile, sna coimhearsnachdan aca, agus sna lìonraidhean anns a bheil iad.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
Lean air adhart a’ toirt seachad prògraman de ghnìomhan is de thachartasan Gàidhlig tro làithean-saora na sgoile gus cur ri cleachdadh na Gàidhlig taobh a-muigh foghlam foirmeil.	Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig
Ann an com-pàirteachas le buidhnean Gàidhlig is buidhnean coimhearsnachd, cuir air dòigh raon de thachartasan coimhearsnachd a’ buntainn ri cultar na Gàidhlig.	Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig; Prìomh bhuidhnean ionadail agus nàiseanta
Leasaich prògram adhartach de chlasaichean Gàidhlig do dh’inbhich,	Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig

Prìomhachas Ro-innleachdail 1.1	Leudaich taic do luchd-cleachdaidh is luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig uile, sna coimhearsnachdan aca, agus sna lìonraidhean anns a bheil iad.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
stèidhichte anns a' choimhearsnachd.						
Cuir air dòigh tachartas trèanaidh do dh'oidean Gàidhlig gach bliadhna ann an sgìre na Gàidhealtachd.	Gach bliadhna					Sgioba na Gàidhlig
Libhrigidh Comhairle na Gàidhealtachd cothroman gus taic a thoirt do luchd-ionnsachaidh inbheach ann an co-theacsa coimhearsnachd, a leithid tursan còmhnaidheach agus tursan iomlaid do dh'inbhich.				✓		Sgioba na Gàidhlig
Lean air adhart ag obair còmhla ri Ainmean-Àite na h-Alba gus cùrsa ainmean-	Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig; Ainmean-Àite na h-Alba

Prìomhachas Ro-innleachdail 1.1	Leudaich taic do luchd-cleachdaidh is luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig uile, sna coimhearsnachdan aca, agus sna lìonraidhean anns a bheil iad.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
àite Gàidhlig a leasachadh do sgoilearan FtG.						
Obraich ann an com-pàirteachas le Leasachadh Sgìlean na h-Alba agus prìomh bhuidhnean ionadail is nàiseanta gus tachartas dreuchdan Gàidhlig a chur air dòigh do sgoilearan àrd-sgoile gach bliadhna.	Gach bliadhna					Sgioba na Gàidhlig
Ann an com-pàirteachas le Sabhal Mòr Ostaig, cuir air dòigh agus libhrig pròiseact Seachdain nan Deugairean gach bliadhna.	Gach bliadhna					Sgioba na Gàidhlig; Sabhal Mòr Ostaig
Cuir air dòigh tursan còmhnaidheach Gàidhlig do dh'òigridh a bhios a' brosnachadh na Gàidhlig,	✓					Sgioba na Gàidhlig

Prìomhachas Ro-innleachdail 1.1	Leudaich taic do luchd-cleachdaidh is luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig uile, sna coimhearsnachdan aca, agus sna lìonraidhean anns a bheil iad.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
agus ceanglaichean cànan is cultair eadar na dùthchannan Ceilteach.						
Lean air adhart a’ toirt taic do thachartasan spòrs ann an sgìre na Gàidhealtachd agus gu nàiseanta, a leithid ‘Cuach na Cloinne’ agus ‘Cupa Iomain na h-Òige’ do sgoilearan FtG aois bun-sgoile.	Gach bliadhna					Sgioba na Gàidhlig; Prìomh bhuidhnean ionadail agus nàiseanta
Leanaidh Comhairle na Gàidhealtachd air adhart a’ toirt taic do lìonra Ionnsachadh agus Leasachadh na Gàidhlig (GLAD).	Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig

Prìomhachas Ro-innleachdail 1.2	Thoir seachad iomairtean gus ionnsachadh na Gàidhlig a bhrosnachadh am measg dhaoine òga is theaghlaichean san dachaigh.
--	---

Buil Rùnaichte

Cruthaich cothroman airson taic a thoirt do phàrantan is do theaghlaichean gus a' Ghàidhlig a chleachdadh anns an dachaigh.

Cleachdadh Làithreach

Tha Comhairle na Gàidhealtachd air:

- iomairtean ionnsachadh teaghlaich a chur air dòigh gus taic a thoirt do phàrantan is sgoilearan FtG. Chaidh Seachdain Nàiseanta nan Teaghlaichean a libhrigeadh ann an com-pàirteachas le Sabhal Mòr Ostaig;
- an goireas Fàs Foghlaim a leasachadh gus FtG a bhrosnachadh am measg phàrantan FtG;
- a dhol an sàs ann an com-pàirteachas Gàidhlig Breith gu Trì le Bòrd na Gàidhlig agus Care and Learning Alliance airson fàs a thoirt air roinn Ghàidhlig Breith gu Trì ann an sgìre na Gàidhealtachd;
- bùithtean-obrach a chur air dòigh le fiosrachadh mu FtG do phàrantan ann an sgoiltean is coimhearsnachdan; agus
- air tachartas air-loidhne a chur air dòigh airson a' Ghàidhlig agus 'Buannachdan Dà-chànanaid' a chur air adhart, le amas air pàrantan thràth-bhliadhnaichean ann an sgìre na Gàidhealtachd.

Prìomhachas Ro-innleachdail 1.2	Thoir seachad iomairtean gus ionnsachadh na Gàidhlig a bhrosnachadh am measg dhaoine òga is theaghlaichean san dachaigh.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
Cuir air dòigh bùithtean-obrach ‘FtG agus Buannachdan Dà-chànanais’ do phàrantan, ag amas gu sònraichte air pàrantan nan tràth-bhliadhnaichean.	Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig
Leasaidh an goireas Fàs Foghlaim, agus dèan cinnteach gu bheil e a’ co-thaobhadh leis a’ Phlana Nàiseanta, le bhith a’ leasachadh duilleag-fiosrachaidh mu FtG. Ùraich an leabhar-làimhe fiosrachaidh FtG do phàrantan aig Comhairle na Gàidhealtachd.		✓				Sgioba na Gàidhlig

Ann an com-pàirteachas le sgoiltean FtG, cuir air dòigh tachartasan gus FtG a bhrosnachadh is fiosrachadh mu FtG a thoirt seachad do theaghlaichean.	Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig
Ann an com-pàirteachas le Sabhal Mòr Ostaig, lìbhrig Seachdain Ionnsachadh Gàidhlig Teaghlaich gach bliadhna.	Gach bliadhna					Sgioba na Gàidhlig
Leasaich raon de chothroman is thachartasan Ionnsachadh Teaghlaich.	Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig
Lìbhrig am plana trì-bliadhna Breith gu Trì Gàidhlig ann an com-pàirteachas ro-innleachdail le Bòrd na Gàidhlig.	✓	✓	✓	✓ (An t-Sultain 2023–26 fo ùmhlachd maoineachadh 3-bliadhna bho BnaG)		Sgioba na Gàidhlig; Sgioba an Fhoghlaim; Bòrd na Gàidhlig

<p>Cruthaich goireas cànan Gàidhlig air-loidhne do phàrantan FtG, airson taic a thoirt dhan Ghàidhlig anns an dachaigh.</p>		<p>✓ (Air a chruthachadh ro 2024 agus air ùrachadh, mar a bhios a dhìth, tro bheatha a' Phlana)</p>				<p>Sgioba na Gàidhlig</p>
<p>Dèan cinnteach gu bheilear a' libhrigeadh chlasaichean Gàidhlig aghaidh-ri-aghaidh le ionnsachadh adhartach, far a bheil goireasan rim faotainn.</p>	<p>Leantainneach</p>					<p>Sgioba na Gàidhlig</p>

Cuspair 2: Meadhanan, Ealainean, Cultar, Dualchas – Prìomhachasan Ro-innleachdail

Prìomhachas Ro-innleachdail 2.1	Toradh nam Meadhanan is nan Ealainean Gàidhlig – cruthaich cothroman airson cur an cèill, sgilean, ruigsinneachd, com-pàirteachadh agus cruthachalachd.
--	--

Buil Rùnaichte

Bidh Comhairle na Gàidhealtachd a’ co-obrachadh le iomairtean ionadail is nàiseanta a’ buntainn ris na meadhanan is na h-ealainean Gàidhlig, agus a’ toirt taic dhaibh.

Cleachdadh Làithreach

Tha Comhairle na Gàidhealtachd air:

- leantainn air adhart a’ cumail deagh chonaltradh le riochdairean bho roinnean nam meadhanan is nan ealainean Gàidhlig;
- taic tabhartas ionmhasail a thoirt seachad gach bliadhna do phrìomh chom-pàirtichean airson cuideachadh le bhith a’ libhrigeadh phrògraman taobh a-staigh roinn nam meadhanan is nan ealainean Gàidhlig, a’ gabhail a-steach nan gnìomhachasan cruthachail. Nam measg: Fèisean nan Gàidheal, Fèis Rois, Fèis Blas, am Mòd Nàiseanta Rìoghail, agus Ainmean-Àite na h-Alba (AÀA);
- taic a thoirt do Dheasbad Nàiseanta nan Àrd-sgoiltean;
- co-obrachadh le Sabhal Mòr Ostaig (SMO) a thaobh a’ Mheòrachain Thuigse làithreach;
- com-pàirt a ghabhail ann an Seachdain na Gàidhlig;
- obrachadh còmhla ri Iomain Cholm Cille airson prògram iomain nàiseanta a libhrigeadh do bhun-sgoiltean;
- obrachadh còmhla ri Comunn na Gàidhlig (CnaG) airson Cuach na Cloinne – prògram ball-coise nàiseanta do bhun-sgoiltean – a libhrigeadh; agus
- air taic a thoirt do phròiseact FilmG, a’ gabhail a-steach com-pàirteachadh le sgoiltean, buidhnean coimhearsnachd agus daoine fa leth.

Prìomhachas Ro-innleachdail 2.1	Toradh nam Meadhanan is nan Ealainean Gàidhlig – cruthaich cothroman airson cur an cèill, sgilean, ruigsinneachd, com-pàirteachadh agus cruthachalachd.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
Obraich ann an com-pàirteachas leis a’ Chomunn Ghàidhealach gus am Mòd Nàiseanta Rìoghail a libhrigeadh ann an sgìre na Gàidhealtachd aon uair anns gach ceithir bliadhna.			✓ (Am Foghar)			Sgioba na Gàidhlig
Obraich ann an com-pàirteachas le buidhnean ionadail agus nàiseanta eile gus taic a thoirt do ghnìomhan cultarail Gàidhlig air feadh na Gàidhealtachd.	Gach bliadhna – Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig; Coimhearsnachd Gàidhlig; Coimhearsnachd Gnìomhachais
Obraich còmhla ri pròiseact FilmG airson dèanamh cinnteach gum bi sgoiltean is	Gach bliadhna – Leantainneach					Sgioba na Gàidhlig; Seirbheis Foghlaim agus Ionnsachaidh

Prìomhachas Ro-innleachdail 2.1	Toradh nam Meadhanan is nan Ealainean Gàidhlig – cruthaich cothroman airson cur an cèill, sgilean, ruigsinneachd, com-pàirteachadh agus cruthachalachd.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
riochdairean coimhearsnachd bho air feadh na Gàidhealtachd a’ gabhail pàirt ann am FilmG gach bliadhna.						
Obraich ann an com-pàirteachas le buidhnean-gnìomha ceòl traidiseanta iomchaidh airson Duaisean Ceòl Traidiseanta Albannach MG ALBA a libhrigeadh ann an sgìre na Gàidhealtachd.	Ri libhrigeadh tro bheatha a’ Phlana					Sgioba na Gàidhlig; High Life na Gàidhealtachd; Coimhearsnachd Gnìomhachais; Coimhearsnachd Gàidhlig

<p>Obraich ann an com-pàirteachas le Fèis nam Meadhanan Ceilteach gus an fhèis a libhrigeadh anns a’ Ghàidhealtachd.</p>	<p>Ri libhrigeadh tro bheatha a’ Phlana</p>	<p>Sgioba na Gàidhlig; High Life na Gàidhealtachd; Coimhearsnachd Gnìomhachais; Coimhearsnachd Gàidhlig; Coimhearsnachd nam Meadhanan</p>
--	---	---

Cuspair 3: Gnìomhachas agus an Eaconamaidh – Prìomhachasan Ro-innleachdail

Prìomhachas Ro-innleachdail 3.1	Cleachd a’ Ghàidhlig ann an gnìomhachasan is iomairtean sòisealta, agus mar stòras eaconamach ann an Alba.
--	---

Buil Rùnaichte

Bidh Comhairle na Gàidhealtachd a’ co-obrachadh le gnìomhachasan agus iomairtean sòisealta ionadail is nàiseanta, agus a’ toirt taic dhaibh, gus cur ri cleachdadh na Gàidhlig anns na seirbheisean aca agus taobh a-staigh nan àiteachan-obrach aca.

Cleachdadh Làithreach

Bidh Comhairle na Gàidhealtachd a’ faighinn aithisg Measadh Buaidh Eaconamach bhon Chomunn Ghàidhealach às dèidh dhan Mhòd Nàiseanta Rìoghail a bhith air a chumail ann an sgìre na Gàidhealtachd. Bidh Fèis Blas a’ cur a-steach mion-fhiosrachadh mu bhuaidh eaconamach gach bliadhna.

Prìomhachas Ro-innleachdail 3.1	Cleachd a’ Ghàidhlig ann an gnìomhachasan is iomairtean sòisealta, agus mar stòras eaconamach ann an Alba.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
Obraich le buidhnean is com-pàirtichean iomchaidh gus Sgrùdadh Buaidh Eaconamach nan Gnìomhachasan Cruthachail (Ealain) a leasachadh. Tha an gnìomh seo a’ ceangal ris a’ chuspair Meadhanan, Ealainean, Cultar agus Dualchas. (Nuair a bhios seo deiseil, leasaich Plana Gnìomha Com-pàirteach).	Tro bheatha a’ Phlana					Sgioba na Gàidhlig; Sgioba Eaconamach; HIE; Alba Chruthachail

Cuspair 4: Foghlam – Prìomhachasan Ro-innleachdail

Prìomhachas Ro-innleachdail 4.1	Libhrig brosnachadh is fàs leantainneach ann am FtG agus FLI aig gach ìre, a’ gabhail a-steach libhrigeadh na Gàidhlig mar nuadh-chànan, le 70% de bhun-sgoiltean a’ solarachadh Gàidhlig mar C2 agus C3 gus solar na Gàidhlig a mheudachadh thar an ùghdarras.
--	--

Buil Rùnaichte

Bidh Comhairle na Gàidhealtachd a’ leudachadh agus a’ toirt taic do libhrigeadh na Gàidhlig mar nuadh-chànan, an lùib na h-iomairte 1+2. Thèid modail-taice sònraichte a thaobh ionnsachadh proifeiseanta agus taic airson teagasg a libhrigeadh do sgoiltean ainmichte airson solar Gàidhlig mar C2 agus C3 a leudachadh.

Cruthaichidh Comhairle na Gàidhealtachd feallsanachd airson FtG agus FLI a libhrigeadh. Leasaichidh Comhairle na Gàidhealtachd lèirsinneachd ro-innleachdail airson stiùireadh a thoirt seachad a thaobh na thathar a’ tabhann sa churraicealam Ghàidhlig air feadh na Gàidhealtachd, a’ dèanamh feum cho math ’s a ghabhas de na cothroman didseatach is teicneòlais a tha rim faotainn.

Cleachdadh Làithreach

- Tha Comhairle na Gàidhealtachd air thoiseach nuair a thig e gu bhith a’ solarachadh Foghlam tron Ghàidhlig agus Foghlam Gàidhlig Luchd-ionnsachaidh ann an Alba. Tha an t-iarrtas airson foghlam Gàidhlig a’ leantainn, le àireamhan sgoilearan a’ fàs, gu h-àraid ann an roinn na bun-sgoile. Tha Sgioba Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd ag obair gu dlùth le sgoiltean agus com-pàirtichean gus taic a thoirt do sholarachadh thràth-bhliadhnaichean, bun-sgoile is àrd-sgoile.
- Thathar a’ comharrachadh obair-leasachaidh choimhearsnachd a bheir taic do sgoiltean.

- Thathar a’ brosnachadh na Gàidhlig do theaghlaichean uile, an dà chuid ann an clàraidhean tràth-ionnsachaidh is cùraim-chloinne agus bun-sgoile, le fiosrachadh ga thoirt seachad air làrach-lìn Chomhairle na Gàidhealtachd agus air na meadhanan sòisealta, a’ gabhail a-steach nam buannachdan a tha an lùib foghlam Gàidhlig agus dà-chànanas.
- Thathar a’ toirt seachad taic tràth-ionnsachaidh is cùraim-chloinne anns na tràth-bhliadhnaichean le Oifigear Taic Tràth-bhliadhnaichean Gàidhlig.
- Tha Sgioba na Gàidhlig taiceil is brosnachail a thaobh ghoireasan foghlaim Gàidhlig.
- Tha Oifigear Leasachaidh na Gàidhlig ag obair còmhla ri Lìonra nan Ùghdarrasan Ionadail airson Foghlam Gàidhlig Luchd-ionnsachaidh ann an Alba, gus taic a thoirt seachad is meudachadh air na thathar a’ lìbhrigeadh an-dràsta de Ghàidhlig mar C2 no C3, a thuilleadh air a bhith a’ toirt cothrom gun tèid seo a chleachdadh mar aonad ionnsachaidh aon-seasmhach eadar-chuspaireil.
- Trèanadh C2/C3 2017–23 – Rè ùine PnG3, tha 151 neach-teagaisg air a bhith an làthair aig trèanadh Gàidhlig 1+2, a bh’ air a lìbhrigeadh le Oifigear Leasachaidh Gàidhlig.

Sgoiltean a tha a’ Lìbhrigeadh Gàidhlig C2 agus C3

Sgìre	C2	C3	Eile	Àireamh iomlan bhun-sgoiltean	Solar C2 is C3 mar àireamh sa cheud san sgìre
Meadhan	1	9	23	33	30%
Tuath	2	7	21	30	30%
Deas	0	24	26	50	48%
Iar	24	23	7	54	87%

Geàrr-chunntas

- Gu h-iomlan, tha 170 sgoil sa Ghàidhealtachd a tha a’ lìbhrigeadh foghlam bun-sgoile (167 sa mhòr-chuid agus 3 sònraichte). Tha 90 sgoil aig Comhairle na Gàidhealtachd a tha a’ solarachadh Gàidhlig C1 agus C2 gu h-iomlan.
- Tha 54% de bhun-sgoiltean Chomhairle na Gàidhealtachd a’ leantainn slighe C2 no C3 airson Gàidhlig.

- Tha 16% a' solarachadh C2.
- Tha 38% a' solarachadh C3.
- Chaidh modail-trèanadh seasmhach a chruthachadh airson Gàidhlig C2 agus C3 rè PnG3. Tha cothrom a-nis aig a h-uile neach-teagaisg ann an Comhairle na Gàidhealtachd air goireas didseatach le taic trèanadh na lùib. Thug an trèanadh seo sgoiltean neo-eisimeileach gu buil, far a bheil luchd-teagaisg a' planadh is a' lìbhrigeadh Gàidhlig C2 is C3. Tha am modail nas seasmhaiche na feallsanachd 'cuir aithne air a' chànan'.

Prìomhachas Ro-innleachdail 4.1	Libhrig brosnachadh is fàs leantainneach ann am FtG agus FLI aig gach ìre, a’ gabhail a-steach libhrigeadh na Gàidhlig mar nuadh-chànan, le 70% de bhun-sgoiltean a’ solarachadh Gàidhlig mar C2 agus C3 gus solar na Gàidhlig a mheudachadh thar an ùghdarrais.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
Le luchd-ùidhe, cruthaich Feallsanachd Àrd-sgoile FtG gus na thathar a’ tabhann aig ìrean Foghlam Farsaing Coitcheann is aig an ìre as Àirde ann an àrd-sgoiltean Chomhairle na Gàidhealtachd a shealltainn.			✓			Foghlam
Lean air adhart a’ leasachadh tairgse dhiseatach air feadh na Gàidhealtachd gus taic a chumail ri Feallsanachd Àrd-sgoile FtG, le bhith ag àrdachadh àireamh nan sgoilearan a bhios a’ faighinn cothrom air foghlam Gàidhlig tro ionnsachadh didseatach.	Tro bheatha a’ Phlana					Foghlam

Prìomhachas Ro-innleachdail 4.1	Libhrig brosnachadh is fàs leantainneach ann am FtG agus FLI aig gach ìre, a' gabhail a-steach libhrigeadh na Gàidhlig mar nuadh-chànan, le 70% de bhun-sgoiltean a' solarachadh Gàidhlig mar C2 agus C3 gus solar na Gàidhlig a mheudachadh thar an ùghdarrais.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
Meudaich an àireamh sgoiltean a tha a' libhrigeadh C2 is C3 le bhith ag àrdachadh na h-àireimh de luchd-teagaisg Gàidhlig a th' air an trèanadh airson Gàidhlig 1+2 a libhrigeadh, tro bhith a' cur air adhart an trèanadh air-loidhne a tha ri fhaotainn. Gach bliadhna.		✓	✓	✓	✓	Foghlam
Dèan mapadh air sgoiltean is suidhich targaidean dhaibh airson taic a thaobh Gàidhlig C2 is C3.	✓					Foghlam
Meudaich an cothrom air Gàidhlig C2 is C3 tro thaic dhidseatach. (Targaid PNG)		✓	✓			Foghlam

Prìomhachas Ro-innleachdail 4.1	Libhrig brosnachadh is fàs leantainneach ann am FtG agus FLI aig gach ìre, a’ gabhail a-steach libhrigeadh na Gàidhlig mar nuadh-chànan, le 70% de bhun-sgoiltean a’ solarachadh Gàidhlig mar C2 agus C3 gus solar na Gàidhlig a mheudachadh thar an ùghdarras.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
Far a bheil foghlam Gàidhlig is Beurla rim faotainn còmhla anns an aon sgoil, co-obrach is cùm taic ris na cothroman a bhios aig na sgoilearan san roinn Bheurla gus ionnsachadh mu chànan is chultar na Gàidhlig mar phàirt de dhearbhaithne na h-Alba. (Stiùireadh Reachdail)		✓	✓			Foghlam
Gach bliadhna, broснаich agus cùm taic ri Ionnsachadh Proifeiseanta Fad Dreuchd airson a h-uile neach a tha a’ solarachadh foghlam Gàidhlig, me, Teisteanas Teagaisg a Bharrachd sa Ghàidhlig airson luchd-teagaisg àrd-sgoile, gus leudachadh air Gàidhlig a bhith na nuadh-chànan ann an àrd-sgoiltean.	✓	✓	✓	✓	✓	Foghlam

<p>Prìomhachas Ro-innleachdail 4.1</p>	<p>Libhrig brosnachadh is fàs leantainneach ann am FtG agus FLI aig gach ìre, a’ gabhail a-steach libhrigeadh na Gàidhlig mar nuadh-chànan, le 70% de bhun-sgoiltean a’ solarachadh Gàidhlig mar C2 agus C3 gus solar na Gàidhlig a mheudachadh thar an ùghdarrais.</p>					
<p>Gnìomhan Riatanach</p>	<p>Ceann-latha Targaide</p>					<p>Dleastanas</p>
	<p>2023</p>	<p>2024</p>	<p>2025</p>	<p>2026</p>	<p>2027</p>	
<p>Le prìomh luchd-ùidhe, dèan sgrùdadh air amannan sònraichte eadar-ghluasaid air a’ Ghàidhealtachd, airson sùil a chumail air na dùbhlain a th’ aig daoine òga nuair a tha iad a’ taghadh FtG, gus barrachd tuigse fhaighinn, agus airson àireamh nan sgoilearan san ìre as Àirde a chur am meud.</p>		<p>✓</p>		<p>✓</p>		<p>Foghlam</p>
<p>Gach bliadhna, leasaich na tha san amharc airson curraicealam FtG 3–18 air Ghàidhealtachd, gu h-àraid a thaobh piseach a thoirt air na cothroman FtG a th’ ann aig an ìre as Àirde san àrd-sgoil.</p>	<p>Tro bheatha a’ Phlana</p>					<p>Foghlam</p>
<p>Gach bliadhna, broснаich na buannachdan a tha an cois a bhith a’ suidhe dheuchainnean nas</p>	<p>Tro bheatha a’ Phlana</p>					<p>Foghlam</p>

<p>Prìomhachas Ro-innleachdail 4.1</p>	<p>Libhrig brosnachadh is fàs leantainneach ann am FtG agus FLI aig gach ìre, a’ gabhail a-steach libhrigeadh na Gàidhlig mar nuadh-chànan, le 70% de bhun-sgoiltean a’ solarachadh Gàidhlig mar C2 agus C3 gus solar na Gàidhlig a mheudachadh thar an ùghdarrais.</p>					
<p>Gnìomhan Riatanach</p>	<p>Ceann-latha Targaide</p>					<p>Dleastanas</p>
	<p>2023</p>	<p>2024</p>	<p>2025</p>	<p>2026</p>	<p>2027</p>	
<p>tràithe airson barantachadh, gus cothroman air slighean Gàidhlig a leudachadh.</p>						
<p>Cuir air dòigh agus libhrig feallsanachd barantachaidh airson litearrachd na Gàidhlig, airson gach sgoilear ann am FtG ro dheireadh ÀS3 ro 2027.</p>	<p>Tro bheatha a’ Phlana</p>					<p>Foghlam</p>
<p>Cùm taic ri, agus cuir am meud àireamh sgoilearan FtG sna tràth-bhliadhnaichean, sa bhun-sgoil is san àrd-sgoil, tro bhith an-còmhnaidh a’ cumail sùil air àireamhan sgoilearan.</p>	<p>Tro bheatha a’ Phlana</p>					<p>Sgioba na Gàidhlig</p>

<p>Prìomhachas Ro-innleachdail 4.1</p>	<p>Libhrig brosnachadh is fàs leantainneach ann am FtG agus FLI aig gach ìre, a’ gabhail a-steach libhrigeadh na Gàidhlig mar nuadh-chànan, le 70% de bhun-sgoiltean a’ solarachadh Gàidhlig mar C2 agus C3 gus solar na Gàidhlig a mheudachadh thar an ùghdarrais.</p>					
<p>Gnìomhan Riatanach</p>	<p>Ceann-latha Targaide</p>					<p>Dleastanas</p>
	<p>2023</p>	<p>2024</p>	<p>2025</p>	<p>2026</p>	<p>2027</p>	
<p>Thoir cunntas ràitheil air prìomh chomharran-coileanadh foghlam Gàidhlig, mar phàirt de ghnothach leantainneach aig Comataidh Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd.</p>	<p>Tro bheatha a’ Phlana</p>					<p>Sgioba na Gàidhlig</p>
<p>Thoir cunntas bliadhnail air àireamh nan sgoilearan a th’ ann am foghlam Gàidhlig, air cothroman curraicealaim agus air fiosrachadh mu bhuileachadh, aig Comataidh Foghlaim CnG.</p>	<p>Tro bheatha a’ Phlana</p>					<p>Sgioba na Gàidhlig</p>
<p>Tràth-ionnsachadh is Cùram-chloinne – co-chomhairleachadh coimhearsnachd air na seòrsachan chothroman a tha rim faotainn a thaobh FtG ann an Tràth-ionnsachadh is Cùram-chloinne, airson taic a chumail aig amannan</p>	<p>Tro bheatha a’ Phlana</p>					<p>Sgioba na Gàidhlig</p>

<p>Prìomhachas Ro-innleachdail 4.1</p>	<p>Libhrig brosnachadh is fàs leantainneach ann am FtG agus FLI aig gach ìre, a’ gabhail a-steach libhrigeadh na Gàidhlig mar nuadh-chànan, le 70% de bhun-sgoiltean a’ solarachadh Gàidhlig mar C2 agus C3 gus solar na Gàidhlig a mheudachadh thar an ùghdarrais.</p>					
<p>Gnìomhan Riatanach</p>	<p>Ceann-latha Targaide</p>					<p>Dleastanas</p>
	<p>2023</p>	<p>2024</p>	<p>2025</p>	<p>2026</p>	<p>2027</p>	
<p>eadar-ghluasaid nuair a tha fastadh luchd-obrach ag adhbharachadh dhuilgheadasan leantainneach agus a’ cur bacadh air a bhith a’ toirt seachad 1140 uairean de chùram-chloinne.</p>						

Prìomhachas Ro-innleachdail 4.2	Leudaich libhrigeadh FtG le barrachd chuspairean àrd-sgoile air an toirt seachad, sgoiltean ùra a sheasas leotha fhèin air an cruthachadh, agus solar ùr airson nan tràth-bhliadhnaichean, bun-sgoil is àrd-sgoil.
--	---

Buil Rùnaichte

Nì Comhairle na Gàidhealtachd sgrùdadh iomchaidheachd air Foghlam Gàidhlig 3–18 airson Inbhir Nis, airson dèanamh cinnteach gu bheil lèirsinn ro-innleachdail ann airson leasachaidhean san àm ri teachd agus so-sheasmhachd foghlam Gàidhlig thar na Gàidhealtachd.

Nì Comhairle na Gàidhealtachd sgrùdadh is ath-bhreithneachadh air mar a tha inbhe Ghàidhlig nan sgoiltean air an ainmeachadh. Nì sinn ath-bhreithneachadh air modailean libhrigidh FtG thar na Gàidhealtachd agus nì sinn rannsachadh air modailean libhrigidh is structaran ùra a dh'fhaodadh a bhith air an cleachdadh, nam measg àrdachadh ann an solar 3–18.

Cleachdadh Làithreach

Ann an com-pàirteachas le Riaghaltas na h-Alba, tha Comhairle na Gàidhealtachd air trì sgoiltean FtG a-mhàin a chruthachadh. Tha Foghlam tron Ghàidhlig (FtG) brosnachail dha-rìribh ann a bhith a' dèanamh cinnteach gu bheil a' Ghàidhlig a' cumail oirre a' soirbheachadh is a' fàs, an dà chuid ann an sgìrean bailteil agus dùthchail. Tha an solar leantainneach FtG a th' aig Comhairle na Gàidhealtachd a' dearbhadh an dealais is an aithne gu bheil FtG aig àirde a shoirbheachais nuair a tha làn-bhogadh ann do sgoilearan, agus nuair a ghabhas gach ceum de dh'fhoghlam sgoile a bhith air a libhrigeadh tro mheadhan na Gàidhlig.

Tha solar Chomhairle na Gàidhealtachd a thaobh FtG a' gabhail a-steach:

- 19 solar Tràth-ionnsachaidh is Cùraim-chloinne agus ionadan chom-pàirtichean;
- 20 àite le FtG bun-sgoile. An lùib an t-solair FtG bun-sgoile seo, tha trì sgoiltean far a bheil FtG a-mhàin, dà sgoil Ghàidhlig le solar tro mheadhan na Beurla, agus tha an còrr nan sgoiltean far a bheil solar FtG;

- tha 20 sgoil air Ghàidhealtachd an-dràsta a’ solarachadh Gàidhlig do dh’fhileantaich agus/no Gàidhlig do luchd-ionnsachaidh. Tha 13 de na sgoiltean seo a’ tabhann Gàidhlig mar chuspair àrd-sgoile FtG mar phàirt dhen churraicealam Ghàidhlig aca agus tha 17 a’ tabhann slighean Foghlam Gàidhlig Luchd-ionnsachaidh aig ìre Foghlam Farsaing Coitcheann agus/no an Ìre as Àirde; agus
- tha seachd de na solaran àrd-sgoile co-cheangailte againn a’ toirt seachad cuspairean a bharrachd tron Ghàidhlig aig ìre Foghlam Farsaing Coitcheann agus/no an Ìre as Àirde. Tha seo a’ gabhail a-steach cothrom air Gàidhlig Luchd-ionnsachaidh aig ìre Foghlam Farsaing Coitcheann tro shlighean didseatach.

An co-theagsa againn – ‘S e Comhairle na Gàidhealtachd an solaraiiche as motha a thaobh Foghlam tron Ghàidhlig ann an Alba. Ann an Seirbheis an Fhoghlaim agus an Ionnsachaidh, tha 29 àrd-sgoiltean agus 170 bun-sgoil. Tha an àireamh iomlan de sgoiltean a tha fosgailte, 199, a’ còmhdach sgìre chruinn-eòlasach a tha cha mhòr uimhir ris a’ Bheilg.

- Tha 48% de na h-àrd-sgoiltean againn a’ tabhann foghlam Gàidhlig (FtG agus FLI).
- Tha 12% de na bun-sgoiltean againn a’ tabhann FtG. Tha a h-uile sgoilear sa bhun-sgoil a’ faighinn cothrom air FtG san àrd-sgoil. Tha measgachadh ann de sgìrean bailteil, leth-bhailteil, dùthchail is iomallach, agus tha sinn an dòchas cothroman Gàidhlig a thabhann air feadh na sgìre gu lèir.

Tha Comhairle na Gàidhealtachd:

- a’ co-obrachadh le Sabhal Mòr Ostaig (SMO) a thaobh a’ Mheòrachain Thuigse làithreach, a’ gabhail a-steach a bhith a’ brosnachadh nan cothroman trànaidh, a’ toirt taic a thaobh ghreisean-gnìomhachais oileanach, a’ toirt taic a thaobh mhodhan-obrach ann an taghaidhean agallaimh agus co-obrachadh air pròiseactan a bhios a’ toirt taic do rannsachadh is leasachadh proifeiseanta;
- air crìoch a chur air co-chomhairleachaidhean reachdail airson sgìrean-sgoile Foghlam tron Ghàidhlig a chruthachadh do 15 a-mach às na 20 bun-sgoiltean ann an sgìre na Gàidhealtachd a tha a’ tabhann FtG;
- air ath-sgrùdadh is ùrachadh a dhèanamh air teamplaidean planadh leasachaidh, airson iomraidhean air prìomhachasan foghlam Gàidhlig a ghabhail a-steach;

- a’ toirt chunntasan do Chomataidh an Fhoghlaim agus do Chomataidh na Gàidhlig air prìomhachasan airson foghlam Gàidhlig agus sgrùdadh coileanaidh; agus
- a’ gabhail a-steach targaidean foghlaim Gàidhlig nuair a thathar a’ dèanamh Planadh Corporra is Foghlaim.

Prìomhachas Ro-innleachdail 4.2	Leudaich libhrigeadh FtG le barrachd chuspairean àrd-sgoile air an toirt seachad, sgoiltean ùra a sheasas leotha fhèin air an cruthachadh, agus solar ùr airson nan tràth-bhliadhnaichean, bun-sgoil is àrd-sgoil.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
Dèan sgrùdadh iomchaidheachd air Foghlam Gàidhlig 3–18 airson Inbhir Nis, airson tuigse fhaighinn air iarrtasan phàrantan agus a’ bhuidh a dh’fhaodadh a bhith aig na roghainnean a thigeadh am bàrr.	✓					Coileanadh agus Riaghlachas
Ainmich làrach a dh’fhaodadh a bhith freagarrach airson campas 3–18 ann an Inbhir Nis, a’ gabhail a-steach sgrùdadh air a’ bhuidh a bhiodh aige air sgìre-sgoile, co-chomhairleachadh, planadh agus còmhail.		✓				Ceannard nan Goireasan
Thoir cunntas bliadhnail gu Comataidh an Fhoghlaim mu	Tro bheatha a’ Phlana					Foghlam

Prìomhachas Ro-innleachdail 4.2	Leudaich libhrigeadh FtG le barrachd chuspairean àrd-sgoile air an toirt seachad, sgoiltean ùra a sheasas leotha fhèin air an cruthachadh, agus solar ùr airson nan tràth-bhliadhnaichean, bun-sgoil is àrd-sgoil.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
bhuileachadh is choileanadh Gàidhlig thar 3–18.						
Lean air adhart a’ planadh leasachaidhean FtG thar sgìre na Gàidhealtachd, a’ gabhail a-steach sgrùdaidhean meud-comais/modhan co-chomhairleachaidh a thaobh sgìrean-sgoile.	Tro bheatha a’ Phlana					Foghlam
Leasaich tairgse didseatach ro-innleachdail is freagairteil airson curraicealam air-loidhne a libhrigeadh, gus Foghlam tron Ghàidhlig is Foghlam Gàidhlig Luchd-ionnsachaidh a neartachadh is a leudachadh ann an sgoiltean aig ìre bun-sgoile is àrd-sgoile airson taic a chur ris na gealltanasan a	Tro bheatha a’ Phlana					Foghlam

Prìomhachas Ro-innleachdail 4.2	Leudaich libhrigeadh FtG le barrachd chuspairean àrd-sgoile air an toirt seachad, sgoiltean ùra a sheasas leotha fhèin air an cruthachadh, agus solar ùr airson nan tràth-bhliadhnaichean, bun-sgoil is àrd-sgoil.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
rinneadh anns a’ Phlana Nàiseanta.						
Brosnaich fastadh is gleidheadh solaraichean foghlaim Gàidhlig air a’ Ghàidhealtachd, tro bhith a’ brosnachadh goireasachadh, cothroman com-pàirteachais Gàidhlig, taic lìonra is Ionnsachadh Proifeiseanta Fad Dreuchd.	Tro bheatha a’ Phlana					Foghlam; Planadh Feachd-obrach
Obraichidh Oifigear Stiùiridh gus leasachadh a dhèanamh air iall cho-phàirteach airson FtG airson Litearrachd na Gàidhealtachd. Gheibh foghlam Gàidhlig taic bhon Oifigear Stiùiridh airson dèanamh cinnteach gun tèid dòighean-obrach eòlas-teagaisg làn-bhogaidh a chur an sàs.	Tro bheatha a’ Phlana					Foghlam

Prìomhachas Ro-innleachdail 4.2	Leudaich libhrigeadh FtG le barrachd chuspairean àrd-sgoile air an toirt seachad, sgoiltean ùra a sheasas leotha fhèin air an cruthachadh, agus solar ùr airson nan tràth-bhliadhnaichean, bun-sgoil is àrd-sgoil.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
Dèan sgrùdadh air mar a tha inbhe nan sgoiltean air an ainmeachadh, a' gabhail beachd agus a' toirt taic do bhogadh, le fòcas air a bhith a' meudachadh nan goireasan a tha rim faotainn.			✓	✓		Foghlam
Stèidhich buidhnean luchd-ùidhe 3–18 airson sgrùdadh a dhèanamh air com-pàirteachasan, far a toir dòighean-obrach 3–18 thar grunn sgoiltean piseach air builean do sgoilearan Gàidhlig, agus far an tèid na goireasan a tha ri làimh a chleachdadh san dòigh as fheàrr.		✓		✓		Foghlam
Còmhla ri buidhnean luchd-ùidhe 3–18, dèan sgrùdadh is cùm sùil air ceannardas is		✓		✓		Foghlam; Sgioba na Gàidhlig

Prìomhachas Ro-innleachdail 4.2	Leudaich libhrigeadh FtG le barrachd chuspairean àrd-sgoile air an toirt seachad, sgoiltean ùra a sheasas leotha fhèin air an cruthachadh, agus solar ùr airson nan tràth-bhliadhnaichean, bun-sgoil is àrd-sgoil.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
modailean ceannardais ceumnaichte le cothroman Ionnsachadh Proifeiseanta Fad Dreuchd.						
Bhon sgrùdadh iomchaidheachd 3–18, comharraich na h-ath cheumannan a dh’fhaodadh a bhith air an gabhail a thaobh Plana Nàiseanta na Gàidhlig agus leasachadh nan amasan ro-innleachdail airson PnG4.		✓ (An Lùnastal)				Foghlam; Sgioba na Gàidhlig
Nuair a thèid iarraidh, leasaich modail com-pàirteachaidh. Obraichidh Comhairle na Gàidhealtachd le luchd-ùidhe bhon taobh a-staigh is bhon taobh a-muigh – cuideachd ag èisteachd ris na th’ aig sgoilearan ri ràdh; riochdairean	Tro bheatha a’ Phlana					Sgioba na Gàidhlig

Prìomhachas Ro-innleachdail 4.2	Leudaich libhrigeadh FtG le barrachd chuspairean àrd-sgoile air an toirt seachad, sgoiltean ùra a sheasas leotha fhèin air an cruthachadh, agus solar ùr airson nan tràth-bhliadhnaichean, bun-sgoil is àrd-sgoil.					
Gnìomhan Riatanach	Ceann-latha Targaide					Dleastanas
	2023	2024	2025	2026	2027	
bhuidhnean phàrant; solaraichean foghlaim (ùghdarrasan ionadail; prìobhaideach, saor-thoileach no neo-eisimeileach (PVI); Stòrlann Nàiseanta na Gàidhlig, e-Sgoil); agus buidhnean riaghaltais is Gàidhlig airson stiùireadh a thoirt dhan dòigh- obrach a leudaicheas FtG agus FLI.						
Co-òrdanaich is libhrig seiseanan-taice bliadhnail airson sgiobaidhean ceannardais sgoiltean air prionnsabalan <i>Comhairle mu Fhoghlam Gàidhlig</i> .	Tro bheatha a’ Phlana					Foghlam
Lean air adhart a’ sgrùdadh agus a’ toirt gu buil planadh airson sgoiltean a leasachadh,	Tro bheatha a’ Phlana					Foghlam

<p>Prìomhachas Ro-innleachdail 4.2</p>	<p>Leudaich libhrigeadh FtG le barrachd chuspairean àrd-sgoile air an toirt seachad, sgoiltean ùra a sheasas leotha fhèin air an cruthachadh, agus solar ùr airson nan tràth-bhliadhnaichean, bun-sgoil is àrd-sgoil.</p>					
<p>Gnìomhan Riatanach</p>	<p>Ceann-latha Targaide</p>					<p>Dleastanas</p>
<p>cuide ri inbhean is feartan a rèir <i>Comhairle mu Fhoghlam Gàidhlig</i>, a' gabhail a-steach planadh leasachaidh do gach sgoilear co-cheangailte ris na cuspairean ann am PnG4.</p>	<p>2023</p>	<p>2024</p>	<p>2025</p>	<p>2026</p>	<p>2027</p>	

AMASAN NA SEIRBHEISE CORPORRA

Tha Amasan na Seirbheise Corporra air an cleachdadh le rùn a bhith a’ dèanamh prìomh sheirbheisean Gàidhlig coitcheann thar ùine thar Comhairle na Gàidhealtachd. Tha gach Amas Seirbheise Corporra a’ gabhail a-steach buil rùnaichte a tha Bòrd na Gàidhlig ag iarraidh air gach ùghdarras poblach a choileanadh thairis air ùine.

B’ e Comhairle na Gàidhealtachd a’ chiad ùghdarras poblach aig an robh Plana Gàidhlig air aontachadh le Bòrd na Gàidhlig (ann an 2008). Ri linn seo, tha gealltanasan air a bhith stèidhichte aig a’ Chomhairle dhan chànan fad ùine mhòr thairis air a seirbheisean gu lèir, agus thathar mar-thà a’ coileanadh mòran de na builean rùnaichte seo.

A bharrachd, tha Comhairle na Gàidhealtachd air stiùiridhean a leasachadh mu chleachdadh na Gàidhlig anns na seirbheisean a bhios i a’ toirt seachad. Faodar na stiùiridhean a leughadh an seo:

[Stiùiridhean mu chleachdadh na Gàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle](#)

Inbhe

Buil Rùnaichte	Suaicheantas agus Branndachadh Cuir an suaicheantas agus am branndachadh corporra ann an Gàidhlig agus Beurla aig a’ chiad chothrom agus mar phàirt de phròiseas ùrachaidh sam bith. Bu chòir dhan t-suaicheantas a bhith a’ taisbeanadh fhollaiseachd cho-ionann airson an dà chànan.
Cleachdadh Làithreach	<ul style="list-style-type: none"> Tha dearbh-aithne chorporra dà-chànanach aig Comhairle na Gàidhealtachd mar-thà, agus thèid seo a chumail suas tro bheatha a’ Phlana. Tha Beurla agus Gàidhlig ann an suaicheantas Chomhairle na Gàidhealtachd agus tha an aon fhollaiseachd aig an dà chànan.
Gnìomhan Riatanach	Lean air adhart a’ dèanamh cinnteach gu bheil a’ cleachdadh suaicheantas agus branndachadh dà-chànanach.
Ceann-latha Targaide	Tro bheatha a’ Phlana.
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig; Conaltradh Corporra

Buil Rùnaichte	<p>Soidhnichean</p> <p>Bidh Gàidhlig agus Beurla air soidhnichean mar phàirt de phròiseas ùrachaidh sam bith.</p>
Cleachdadh Làithreach	<p>Bidh soidhnichean air togalaichean agus cuid-seilbhe uile le Comhairle na Gàidhealtachd (oifisean, sgoiltean, ionadan-spòrs, leabharlannan neo-ghluasadach is gluasadach, taighean-tasgaidh, tasglannan, ionadan-coimhearsnachd, dachaighean-cùraim, taighean-beaga poblach, pàircean-cluiche is cur-seachad, msaa) a’ taisbeanadh ainm an togalaich, agus na seirbheisean a tha air an solarachadh taobh a-staigh an togalaich, gu dà-chànanach. Tha seo a’ gabhail a-steach togalaichean is cuid-seilbhe a tha air an stiùireadh le High Life na Gàidhealtachd.</p> <p>Ann an sgoiltean anns a bheil Gàidhlig a-mhàin, thathar a’ cleachdadh soidhnichean Gàidhlig aon-chànanach airson feallsanachd bogaidh FtG a neartachadh.</p> <p>Air soidhnichean a-muigh, bidh a’ Ghàidhlig os cionn na Beurla agus air soidhnichean a-staigh bidh a’ Bheurla os cionn na Gàidhlig. Nuair a bhios soidhnichean ùra a’ dol suas no nuair a dh’fheumas seann soidhnichean a bhith air an ùrachadh, thèid soidhnichean dà-chànanach a chleachdadh.</p> <p>Bidh soidhnichean fàilteachaidh gu bailtean, cathair-bhailtean is bailtean beaga, agus soidhnichean rathaid Chomhairle na Gàidhealtachd, dà-chànanach. Bidh soidhnichean a’ gabhail a-steach suaicheantasan eachdraidheil baile no cathair-bhaile far a bheil sin iomchaidh. Bidh a’ Ghàidhlig ann an uaine agus bidh a’ Bheurla ann an dubh air na soidhnichean sin.</p> <p>Nuair a bhios soidhnichean ùra a’ dol suas no nuair a dh’fheumas seann soidhnichean a bhith air an ùrachadh, thèid soidhnichean dà-chànanach a chleachdadh.</p> <p>Thèid a bhith a’ gabhail ri ainmean Gàidhlig a bhrosnachadh nuair a thathar ag ainmeachadh shràidean is leasachaidhean ùra, agus cuideachd nuair a dh’fheumas soidhnichean ainm-sràide a bhith air an cur suas às ùr air sàillibh aois no milleadh. Thèid ainmean Gàidhlig a bhrosnachadh air sràidean is leasachaidhean ùra, a’ cleachdadh cheanglaichean eachdraidheil is cultarail nuair a</p>

	<p>tha am fiosrachadh sin ri fhaotainn. Thèid co-chomhairleachadh a chumail le comhairlean coimhearsnachd ionadail agus buill uàird.</p> <p>Seach gur ann bho thùs Gàidhlig a tha a’ mhòr-chuid de dh’ainmean-àite na Gàidhealtachd, is iad gu tric ann an cruth Beurla, tha an cleachdadh dà-chànanach a’ cuideachadh gus an ciall a dhèanamh soilleir agus dualchas Gàidhlig na sgìre a dhaingneachadh.</p> <p>Tha obair leantainneach air soidhnichean rathaid, sràide is togalaich mean air mhean ag àrdachadh follaiseachd a’ chànain ann am bailtean is coimhearsnachdan thar sgìre na Gàidhealtachd.</p> <p>Thathar a’ cur suas panailean fiosrachaidh dà-chànanach ann an àiteachan a tha cudromach a thaobh eachdraidh, cultar no cruinn-eòlas air feadh na Gàidhealtachd agus tha iad a’ cuideachadh gus dualchas cultarail na sgìre a chomharrachadh agus inbhe a’ chànain a thogail. Tha a’ Ghàidhlig os cionn na Beurla air taisbeanaidhean a tha a-muigh agus thathar a’ cumail ri follaiseachd cho-ionann.</p> <p>Gheibhear fiosrachadh nas mionaidiche air làrach-lìn Chomhairle na Gàidhealtachd aig: highland.gov.uk/downloads/file/11857/guidelines_on_the_use_of_gaelic_in_highland_council_services)</p> <p>Tha Comhairle na Gàidhealtachd an-dràsta ag ùrachadh a poileasaidh dà-chànanach. Thèid fiosrachadh mu ainmean is sheòlaidhean ùrachadh, agus thèid puingean practaigeach a chur ris gus am poileasaidh a neartachadh agus a cho-thaobhadh ri cleachdadh làithreach.</p>
Gnìomhan Riatanach	Lean air adhart a’ dèanamh cinnteach gu bheilear a’ cleachdadh shoidhnichean dà-chànanach agus gu bheil am poileasaidh ùraichte air a chur air adhart thairis air seirbheisean na Comhairle air fad.
Ceann-latha Targaide	Tro bheatha a’ Phlana.
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig; Conaltradh Corporra; Seirbheis Bun-structair, Àrainneachd agus Eaconamaidh

A' Conaltradh leis a' Phoball

Buil Rùnaichte	Brosnachadh Tha teachdaireachdan misneachail, gu bheil an-còmhnaidh a' cur fàilte air conaltradh sa Ghàidhlig bhon phoball, air an ath-aithris gu cunbhalach.
Cleachdadh Làithreach	Bidh fàilte Ghàidhlig aig Comhairle na Gàidhealtachd aig tachartasan agus coinneamhan cudromach. Tha e mar riatanas air oifigearan Chomhairle na Gàidhealtachd a bhios a' toirt seachad thaisbeanaidhean tro PowerPoint agus prògraman ICT eile a' Ghàidhlig a thoirt nan lùib. Thathar an dùil gum bi taisbeanaidhean a tha a' buntainn gu dìreach ris a' Ghàidhlig gu tur dà-chànanach.
Gnìomhan Riatanach	Dèan cinnteach gu bheil a' Ghàidhlig air a gabhail a-steach ann an taisbeanaidhean PowerPoint, agus air teampalaidhean eile a bhios luchd-obrach Chomhairle na Gàidhealtachd a' cleachdadh.
Ceann-latha Targaide	Leantainneach
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig; Conaltradh Corporra; Sgiobaidhean Seirbheise

Buil Rùnaichte	Conaltradh Sgrìobhte Thathar an-còmhnaidh a' gabhail ri conaltradh sgrìobhte (post, post-d agus na meadhanan sòisealta) agus thèid freagairtean a thoirt seachad sa Ghàidhlig a rèir a' phoileasaidh choitcheann.
Cleachdadh Làithreach	Tha co-sgrìobhachas a tha a' tighinn a-steach gu Comhairle na Gàidhealtachd, anns a' Ghàidhlig, tron phost no tro phost-d, air a fhreagairt anns a' Ghàidhlig. Ma tha an co-sgrìobhachas a' buntainn ri gnothach taobh a-muigh raon-ùghdarras Sgioba na Gàidhlig, tha an co-sgrìobhachas air eadar-theangachadh dhan Bheurla airson freagairtean a chomasachadh agus fiosrachadh a chruinneachadh bhon luchd-obrach iomchaidh. Tha freagairtean an uair sin air an sgrìobhadh sa Bheurla agus air an eadar-theangachadh dhan Ghàidhlig. Thathar a' brosnachadh luchd-obrach Chomhairle na Gàidhealtachd teachdaireachdan 'tha mi air falbh on oifis'

	dà-chànanach a bhith aca, cho math ri fiosrachadh dà-chànanach aig bonn nam post-d aca.
Gnìomhan Riatanach	Lean air adhart a’ daingneachadh a’ phoileasaidh agus a’ togail aire mu Sheirbheis Eadar-theangachaidh na Gàidhlig.
Ceann-latha Targaide	Leantainneach
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig; Conaltradh Corporra; Sgioba Seirbheise

Buil Rùnaichte	Ionad-fàilte agus Fòn Far an urrainn do luchd-obrach le Gàidhlig an t-seirbheis seo a thoirt seachad, gheibh iad taic airson seo a dhèanamh, agus tha an t-seirbheis air a cur air adhart am measg a’ phobaill. Mura h-eil luchd-obrach ann airson seo a lìbhrigeadh, thèid comas a thogail tro thrèanadh is fhadhadh.
Cleachdadh Làithreach	Thathar a’ toirt taic do luchd-obrach Ionad-Seirbheise Chomhairle na Gàidhealtachd gus fàilte dà-chànanach a thoirt seachad nuair a tha iad a’ freagairt fònaichean agus a’ cur fàilte air a’ phoball. Tha fàilteachaidhean Gàidhlig cuideachd air an gabhail a-steach air an t-siostam fòn fèin-obrachail, a tha air a stiùireadh tron Ionad-Seirbheise.
Gnìomhan Riatanach	Comharraich agus dèan am feum as fheàrr de theicneòlasan gus trèanadh a thoirt seachad, ùraich goireasan a th’ ann mar-thà, agus cruthaich pasgan-trèanaidh Gàidhlig do luchd-obrach Chomhairle na Gàidhealtachd.
Ceann-latha Targaide	Taobh a-staigh a’ chiad bhliadhna dhen Phlana – Foghar 2024.
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig

Buil Rùnaichte	Coinneamhan Poblach Thathar gu cunbhalach a’ rannsachadh is a’ brosnachadh chothroman gus coinneamhan poblach a chumail gu dà-chànanach no ann an Gàidhlig. Ann an sgìrean cruinne-eòlasach far a bheil àireamhan luchd-labhairt na Gàidhlig nas àirde, thathar an dùil gum bithear ag obrachadh gu ruige a bhith a’ dèanamh seo gu gnàthach.
Cleachdadh Làithreach	Aig an àm seo, tha coinneamhan poblach a’ buntainn ris a’ Ghàidhlig air an cumail gu dà-chànanach, agus tha cleachdadh na Gàidhlig air a bhrosnachadh. Tha

	<p>coinneamhan air-loidhne air an cumail anns a’ Ghàidhlig cuideachd, far an urrainnear.</p> <p>Tha e mar riatanas air oifigearan Chomhairle na Gàidhealtachd a tha a’ toirt seachad thaisbeanaidhean tro PowerPoint/Teams agus prògraman ICT eile a’ Ghàidhlig a thoirt na lùib. Thathar an dùil gum bi taisbeanaidhean a tha a’ buntainn gu dìreach ris a’ Ghàidhlig gu tur dà-chànanach.</p>
Gnìomhan Riatanach	Comharraich far an urrainnear a’ Ghàidhlig a chleachdadh ann an coinneamhan, a rèir gach suidheachadh fa leth, ag amas air cleachdadh na Gàidhlig a mheudachadh. Thèid eadar-theangachadh mar-aon a chleachdadh far an urrainnear.
Ceann-latha Targaide	Leantainneach
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig

FIOSRACHADH

Buil Rùnaichte	<p>Fiosan-naidheachd</p> <p>Tha fiosan-naidheachd le ìomhaigh àrd agus fiosan-naidheachd uile a’ buntainn ris a’ Ghàidhlig air an cur a-mach an dà chuid ann an Gàidhlig agus ann am Beurla.</p>
Cleachdadh Làithreach	Bidh Comhairle na Gàidhealtachd gu cunbhalach a’ sgaoileadh fiosan naidheachd dà-chànanach mu ghnòthaichean a’ buntainn ri cànan is cultar na Gàidhlig. Tha na fiosan-naidheachd a’ nochdadh sa Ghàidhlig an toiseach air làrach-lìn na Comhairle, le Beurla ga leantainn, fo thotal dà-chànanach.
Gnìomhan Riatanach	Lean air adhart a’ dèanamh cinnteach gu bheil a’ cumail ris a’ phoileasaidh seo, agus rannsaich comas fiosan-naidheachd dà-chànanach a chur a-mach mu thachartasan sònraichte le ìomhaigh àrd, nach eil a’ buntainn gu dìreach ris a’ Ghàidhlig, mar a bhios iomchaidh agus mar a cheadaicheas goireasan.
Ceann-latha Targaide	Leantainneach
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig; Conaltradh Corporra

Buil Rùnaichte	Na Meadhanan Sòisealta Susbaint Ghàidhlig ga sgaoileadh gu cunbhalach, ag obair gu ruige meadhanan sòisealta a tha gu tur dà-chànanach.
Cleachdadh Làithreach	Tha susbaint Ghàidhlig ga sgaoileadh gu cunbhalach air meadhanan sòisealta Chomhairle na Gàidhealtachd, le fòcas sònraichte air tachartasan nàiseanta a leithid Seachdain na Gàidhlig. Tha na puist Ghàidhlig a’ buntainn sa bhitheantas ri gnothaichean Gàidhlig, ged a tha puist a’ buntainn ri tachartasan cudromach eile, a leithid taghaidhean Comhairle, air an cur suas bho àm gu àm airson cuideachadh gus cleachdadh na Gàidhlig a dhèanamh àbhaisteach anns gach taobh dhen bheatha.
Gnìomhan Riatanach	Thèid ro-innleachd a leasachadh airson nam meadhanan sòisealta. Thèid cothroman airson Gàidhlig a chleachdadh air meadhanan sòisealta Chomhairle na Gàidhealtachd a chomharrachadh. A bharrachd air <i>tweets</i> agus puist air na meadhanan sòisealta, thèid beachdachadh air a bhith a’ cur suas barrachd <i>tweets</i> is phuist mu chuspairean is thachartasan nach eil gu dìreach a’ buntainn ris a’ Ghàidhlig.
Ceann-latha Targaide	Taobh a-staigh a’ chiad bhliadhna dhen Phlana.
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig; Conaltradh Corporra

Buil Rùnaichte	Làrach-lìn Bu chòir susbaint Ghàidhlig a bhith ri faotainn air làrach-lìn an ùghdarrais phoblaich, le cuideam ga chur air na duilleagan as trice air am bi daoine a’ tadhal, ag obair gu ruige làrach-lìn a tha gu tur dà-chànanach.
Cleachdadh Làithreach	Thathar gu cunbhalach a’ cur susbaint Ghàidhlig ri làrach-lìn Chomhairle na Gàidhealtachd. Tha mòran dhen t-susbaint a’ buntainn ris a’ Ghàidhlig, ach thathar a’ cur susbaint dà-chànanach ris na raointean dhen làraich-lìn as trice air am bi daoine a’ tadhal. Chaidh trèanadh ann an deasachadh-lìn a thoirt o chionn ghoirid do Sgioba na Gàidhlig; bu chòir gun toireadh seo comas susbaint a chur suas nas trice is nas co-fhreagraiche.

Gnìomhan Riatanach	Dèan ath-sgrùdadh air làrach-lìn Chomhairle na Gàidhealtachd agus comharraich far am faodadh barrachd susbaint Ghàidhlig a bhith air a cur ris.
Ceann-latha Targaide	Taobh a-staigh a’ chiad bhliadhna dhen Phlana.
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig; Conaltradh Corporra

Buil Rùnaichte	Foillseachaidhean Corporra Air an dèanamh ann an Gàidhlig agus Beurla, le prìomhachas ga thoirt dhan fheadhainn leis an sgaoileadh is a’ bhuidh as motha, math dh’fhaodte.
Cleachdadh Làithreach	Tha sgrìobhainnean is foillseachaidhean poblach air fad a’ buntainn ris a’ Ghàidhlig – i.e. bileagan, postairean, fiosan- naidheachd, stuth eadar-mhìneachail, sgrìobhainnean fiosrachaidh, aithisgean is clàran-gnothaich is geàrr- chunntasan chomataidhean – air an dèanamh gu dà- chànanach. Far nach eil a leithid de sgrìobhainnean a’ buntainn gu dìreach ris a’ Ghàidhlig, bidh Gàidhlig annta. Tha seo mar as trice air a choileanadh tro thiotalan is fo- thiotalan dà-chànanach.
Gnìomhan Riatanach	Lean air adhart a’ dèanamh cinnteach gu bheil Gàidhlig anns gach sgrìobhainn a bhios a’ dol a-mach chun a’ phobaill. Thèid beachdachadh, taobh a-staigh nan goireasan a tha rim faotainn, air barrachd Gàidhlig a thoirt an lùib raointean nach eil gu dìreach a’ buntainn ris a’ Ghàidhlig. Math dh’fhaodte gum bi seo a’ gabhail a-steach solar phrìomh sgrìobhainnean Comhairle agus/no a bhith a’ toirt a-steach faclan-tòiseachaidh dà-chànanach, a bharrachd air tiotalan.
Ceann-latha Targaide	Leantainneach
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig

Buil Rùnaichte	Cànan Tha pròiseas suidhichte airson dèanamh cinnteach gu bheil càileachd is so-ruigsinneachd cànan na Gàidhlig ann am fiosrachadh corporra air fad aig ìre àrd.
Cleachdadh Làithreach	Tha am fiosrachadh corporra air fad a th’ anns a’ Ghàidhlig air eadar-theangachadh is air a dhearbhadh-leughadh taobh a-staigh Sgioba na Gàidhlig airson dèanamh cinnteach à barantas-càileachd.

Gnìomhan Riatanach	Lean air adhart a’ stiùireadh a’ phròiseas barantais-chàileachd.
Ceann-latha Targaide	Leantainneach
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig

Buil Rùnaichte	Taisbeanaidhean Bu chòir sgrùdadh a dhèanamh gu cunbhalach air cothroman gus taisbeanaidhean poblach a libhrigeadh gu dà-chànanach no anns a’ Ghàidhlig, le prìomhachas ga thoirt dhan fheadhainn aig am faodadh a’ bhuidhe a bu mhotha a bhith.
Cleachdadh Làithreach	Bidh Sgioba na Gàidhlig ag obrachadh is a’ conaltradh le buidhnean aig astar, High Life na Gàidhealtachd nam measg, a’ toirt comhairle is taic dhaibh mu bhith a’ cleachdadh na Gàidhlig ann an taisbeanaidhean poblach.
Gnìomhan Riatanach	Nì Sgioba na Gàidhlig conaltradh cunbhalach le Sgioba a’ Chonaltraidh Chorporra gus an urrainnear cothroman a chomharrachadh airson taisbeanaidhean a libhrigeadh sa Ghàidhlig.
Ceann-latha Targaide	Leantainneach
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig; Conaltradh Corporra

LUCHD-OBRAICH

Buil Rùnaichte	In-Sgrùdadh Dèan in-sgrùdadh air sgilean Gàidhlig agus feumalachdan trèanaidh tro bheatha a’ Phlana.
Cleachdadh Làithreach	Tha Comhairle na Gàidhealtachd an-dràsta a’ cur air dòigh sgrùdadh air sgilean Gàidhlig taobh a-staigh na Comhairle.
Gnìomhan Riatanach	Thèid sgrùdadh air sgilean Gàidhlig a dhèanamh taobh a-staigh na Comhairle.
Ceann-latha Targaide	Taobh a-staigh a’ chiad bhliadhna dhen Phlana.
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig; Seirbheis Coileanaidh agus Riaghlachais

Buil Rùnaichte	Inntrigeadh Tha eòlas air Plana Gàidhlig an ùghdarras phoblaich air a dhaingneachadh ann an inntrigidhean luchd-obrach.
Cleachdadh Làithreach	Thathar a’ cur air dòigh trèanadh Mothachadh mun Ghàidhlig do bhuill a tha air an ùr-thaghadh.

Gnìomhan Riatanach	Thèid fiosrachadh mu Phlana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd agus cothroman trèanaidh, a’ gabhail a-steach chlasaichean, a chur suas air eadra-lìon Chomhairle na Gàidhealtachd. Thèid cùrsa ‘Gàidhlig san Àite-obrach’ a chruthachadh agus a chur air adhart. Bithear a’ libhrigeadh a’ chùrsa a rèir iarrtas.
Ceann-latha Targaide	Leantainneach
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig; Teicneòlas Fiosrachaidh is Conaltraidh; Goireasan Daonna

Buil Rùnaichte	Trèanadh Cànan Tha trèanadh agus leasachadh ann an sgilean Gàidhlig air a libhrigeadh do luchd-obrach, gu h-àraid a thaobh a bhith a’ buileachadh Plana Gàidhlig an ùghdarras phoblaich.
Cleachdadh Làithreach	Bidh Comhairle na Gàidhealtachd a’ cur chlasaichean Gàidhlig air dòigh airson cothrom a thoirt seachad an cànan ionnsachadh. Thathar a’ brosnachadh bhuill thaghte agus luchd-obrach na Comhairle am frithealadh agus bidh iad a’ faighinn lasachadh 50% ann an cosgais nan clasaichean. Tha Comhairle na Gàidhealtachd a’ leantainn air adhart le bhith a’ cur air adhart trèanadh gus mothachadh a thogail mun Ghàidhlig am measg bhuill thaghte agus luchd-obrach, mar phàirt dhen phrògram-thrèanaidh.
Gnìomhan Riatanach	Leanaidh Sgioba na Gàidhlig air adhart a’ togail aire mu na clasaichean Gàidhlig. Thèid seata de chùrsaichean Gàidhlig a ghabhas luchdachadh a-nuas a chruthachadh. Bidh iad a’ gabhail a-steach òraidean bhidio agus slaighdean a thèid a chruthachadh airson taic a thoirt do luchd-obrach gus a’ Ghàidhlig ionnsachadh is a chleachdadh.
Ceann-latha Targaide	Leantainneach
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig; Goireasan Daonna

Buil Rùnaichte	A' Cleachdadh na Gàidhlig Thathar a' brosnachadh luchd-obrach gu bhith a' cleachdadh na Gàidhlig nan obair.
Cleachdadh Làithreach	Bidh Comhairle na Gàidhealtachd a' leantainn air adhart a' brosnachadh cleachdadh na Gàidhlig san àite-obrach agus ann an conaltraidhean air an taobh a-staigh, tro dhiofar dhòighean, gu h-àraid ann an sgrìobhainnean corporra, aithisgean comataidh, agus air na meadhanan sòisealta.
Gnìomhan Riatanach	Leanaidh Sgioba na Gàidhlig air adhart le bhith a' dèanamh cleachdadh na Gàidhlig àbhaisteach.
Ceann-latha Targaide	Leantainneach
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig; Sgiobachd Trèanadh Luchd-obrach

Buil Rùnaichte	Trèanadh airson Mothachadh a Thogail mun Ghàidhlig Tha trèanadh airson mothachadh a thogail mun Ghàidhlig air a libhrigeadh, le prìomhachas ga thoirt do dh'àrd-luchd-obrach, feadhainn eile a bhios a' dèanamh cho-dhùnaidhean, agus luchd-obrach a tha a' dèiligeadh gu dìreach ris a' phoball.
Cleachdadh Làithreach	Thathar a' tabhann trèanadh airson mothachadh a thogail mun Ghàidhlig do bhuill a tha air an taghadh às ùr.
Gnìomhan Riatanach	Leasaich goireas trèanaidh Mothachadh mun Ghàidhlig a ghabhas luchdachadh a-nuas agus dèan ath-sgrùdadh air gach bliadhna.
Ceann-latha Targaide	Leantainneach
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig

Buil Rùnaichte	Trusadh Tha sgilean cànan Gàidhlig air an aithneachadh agus thathar a' toirt spèis dhaibh taobh a-staigh a' phròiseis thrusaidh tron ùghdarras phoblach air fad.
Cleachdadh Làithreach	Tha dreuchdan a tha ag iarraidh na Gàidhlig air an sanasachd air làrach-lìn Chomhairle na Gàidhealtachd gu dà-chànanach. Nuair a tha brathan is sanasan air am foillseachadh gu dà-chànanach, tha an dà chànan co-ionann ann an stoidhle is san dòigh sa bheilear gan taisbeanadh.

	<p>Nuair a thathar a’ deasachadh is a’ foillseachadh shanasan airson luchd-obrach a thrusadh, bidh Comhairle na Gàidhealtachd a’ cumail ris na h-ullachaidhean a leanas airson sanasachd:</p> <p>Tha sanasan dhan bheil a’ Ghàidhlig na teisteanas riatanach a’ nochdadh ann an:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gàidhlig a-mhàin ann am foillseachaidhean Gàidhlig; • Gàidhlig a-mhàin ann am foillseachaidhean Beurla, le nota mìneachaidh sa Bheurla.
Gnìomhan Riatanach	Thèid seisean Mothachadh mun Ghàidhlig a lìbhrigeadh do luchd-obrach Chomhairle na Gàidhealtachd a tha an sàs sa phròiseas thrusaidh.
Ceann-latha Targaide	Leantainneach – air a lìbhrigeadh dà uair sa bhliadhna.
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig; Planadh Feachd-obrach

Buil Rùnaichte	Trusadh Tha a’ Ghàidhlig air a h-ainmeachadh mar sgil riatanach agus/no miannaichte ann an tuairisgeulan obrach gus Plana na Gàidhlig a lìbhrigeadh agus a rèir comhairle trusaidh Bhòrd na Gàidhlig.
Cleachdadh Làithreach	Tha dreuchdan air fad a tha air an sanasachd airson taic a chur ri buileachadh Plana na Gàidhlig a’ liostadh na Gàidhlig mar fheart riatanach agus/no miannaichte anns an tuairisgeul obrach.
Gnìomhan Riatanach	Lean air adhart le cleachdadh làithreach.
Ceann-latha Targaide	Leantainneach
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig; Planadh Feachd-obrach; Goireasan Daonna

Buil Rùnaichte	Trusadh Sanasan-obrach dà-chànanach no anns a’ Ghàidhlig a-mhàin airson dreuchdan far a bheil a’ Ghàidhlig na sgil riatanach.
Cleachdadh Làithreach	Tha obraichean a tha ag iarraidh na Gàidhlig mar sgil riatanach air an sanasachd gu dà-chànanach air làrach-lìn Chomhairle na Gàidhealtachd, agus air na meadhanan sòisealta. Nuair a tha brathan is sanasan a leithid seo air am

	foillseachadh gu dà-chànanach, bidh an dà chànan co-ionann ann an stoidhle agus taisbeanadh.
Gnìomhan Riatanach	Lean air adhart le cleachdadh làithreach.
Ceann-latha Targaide	Leantainneach
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig; Planadh Feachd-obrach; Goireasan Daonna; Conaltradh Corporra

Corpas na Gàidhlig

Buil Rùnaichte	Gnàthachas Litreachaidh na Gàidhlig Thèid an tionndadh as ùire de Ghnàthachas Litreachaidh na Gàidhlig a chleachdadh anns na stuthan sgrìobhte air fad a thèid a sholarachadh leis an ùghdarras phoblach.
Cleachdadh Làithreach	Tha gealltanas aig Comhairle na Gàidhealtachd cumail ri Gnàthachas Litreachaidh na Gàidhlig agus litreachadh cunbhalach a chleachdadh thar soidhnichean is sgrìobhainnean uile. Bidh Sgioba na Gàidhlig a’ gabhail pàirt ann an còmhradh is co-chomhairleachadh mu nithean corporra le buidhnean is com-pàirtichean nàiseanta, mar sin a’ cur ri leasachadh na Gàidhlig gu nàiseanta.
Gnìomhan Riatanach	Lean air adhart le cleachdadh làithreach.
Ceann-latha Targaide	Leantainneach
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig

Buil Rùnaichte	Ainmean-àite Lean air adhart a’ co-chomhairleachadh le Ainmean-Àite na h-Alba.
Cleachdadh Làithreach	Bidh Comhairle na Gàidhealtachd gu cunbhalach a’ conaltradh le Ainmean-Àite na h-Alba, airson dèanamh cinnteach gu bheil a cleachdadh chruthan cearta is ùghdarrasach de dh’ainmean-àite Gàidhlig air soidhnichean agus sgrìobhainnean uile.
Gnìomhan Riatanach	Lean air adhart le cleachdadh làithreach.
Ceann-latha Targaide	Leantainneach
Dleastanas	Sgioba na Gàidhlig

ÙGH DARRASAN POBLACH – CORPORRA

A bharrachd air amasan coitcheann na Seirbheise Corporra a tha air an liostadh gu h-àrd, tha Comhairle na Gàidhealtachd an sàs ann an raon measgaichte is beòthail de dh'obair eadar-theangachaidh agus togail-aire. Tha Comhairle na Gàidhealtachd ag amas air dèanamh cinnteach gu bheil beairteas is beòthalachd cànan na Gàidhlig air an cumail suas, agus gu bheil misneachd luchd-cleachdaidh na Gàidhlig anns a' chànan air a neartachadh. Am measg eisimpleirean dhen seo, tha pròiseactan sònraichte a' buntainn ri sgoiltean is foghlam, agus an obair againn a thaobh chleachdaidhean litreachaidh.

A' TOIRT TAIC DO CHOIMHEARSNACHDAN DÙTHCHASACH

Tha Comhairle na Gàidhealtachd ag aithneachadh cho cudomach 's a tha na coimhearsnachdan dùthchasach a thaobh a bhith a' cleachdadh is a' tar-chur na Gàidhlig.

Tro bheatha a' Phlana, bidh Comhairle na Gàidhealtachd ag amas air na leanas:

- **Mìneachadh** far a bheil na coimhearsnachdan dùthchasach ann an sgìre na Gàidhealtachd
- **Ceangal** a chumail suas leis na coimhearsnachdan dùthchasach
- **Taic** a thoirt dha na coimhearsnachdan seo gus a' Ghàidhlig a neartachadh.

4. CEANGLAICHEAN CHUN AN FHRÈAM-OBACH COILEANAIDH NÀISEANTA

Tha an earrann seo a' sealltainn mar a chuidicheas na gealltanasan ann am Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd gus prìomhachasan an Fhrèam-obrach Coileanaidh Nàiseanta a chur air adhart.

Gheibhear fiosrachadh iomlan mu Fhrèam-obrach Coileanaidh Nàiseanta aig <https://nationalperformance.gov.scot/>

Adhbhar an Fhrèam-obrach Coileanaidh Nàiseanta

'S ann airson Alba air fad a tha am Frèam-obrach Coileanaidh Nàiseanta agus tha e ag amas air na leanas a choileanadh:

- cruthaich dùthaich nas soirbheachaile;
- thoir cothroman do gach neach a tha a' fuireach ann an Alba;
- cuir ri soirbheas dhaoine a tha a' fuireach ann an Alba;
- cruthaich fàs seasmhach is ion-ghabhaltach; agus
- lùghdaich neo-ionannachdan agus cuir cuideam co-ionann air adhartas eaconamach, àrainneachdail agus sòisealta.

Luachan an Fhrèam-obrach Coileanaidh Nàiseanta

'S iad luachan an Fhrèam-obrach Coileanaidh Nàiseanta:

- coibhneas, co-fhaireachdainn is urram a shealltainn dhan a h-uile neach;
- spèis a thoirt do cheannas an lagha; agus
- a dhol an gnìomh ann an dòigh fhosgailte is fhollaiseach.

Builean Nàiseanta an Fhrèam-obrach

Tha am frèam-obrach a' mìneachadh builean nàiseanta a tha air an co-thaobhadh ri Amas Leasachadh Seasmhach nan Dùthchannan Aonaichte agus a tha a' cuideachadh gus sùil a chumail air adhartas ann a bhith a' lùghdachadh neo-ionannachd. 'S iad na builean nàiseanta gu bheil daoine:

- a' faighinn togail far a bheil iad a' faireachdainn gràdhaichte, sàbhailte agus spèiseil gus an coilean iad an comas iomlan;
- a' fuireach ann an coimhearsnachdan a tha ion-ghabhaltach, cumhachdaichte, làidir agus sàbhailte;

- cruthachail agus gu bheil na cultaran beòthail is eadar-mheasgte aca air an cur an cèill agus air am mealtainn fad is farsaing;
- a’ faighinn cothrom air eaconamaidh a tha farpaiseach gu cruinneil, tionnsgainneach, ion-ghabhalach agus seasmhach;
- air an deagh oideachadh, sgileil agus comasach air cur ris a’ chomann-shòisealta;
- a’ cur luach anns an àrainneachd aca agus ga mealtainn, ga dìon is ga neartachadh;
- a’ faighinn cothrom air gnìomhachasan soirbheachail is iomairteach a bhith aca, le obraichean àrd-inbhe agus cothromach dhan a h-uile duine;
- fallain agus gnìomhach;
- a’ toirt spèis do chòraichean daonna, gan dìon is gan coileanadh agus beò às aonais leth-bhreith;
- fosgailte, co-cheangailte agus a’ dèanamh tabhartas math gu h-eadar-nàiseanta; agus
- a’ dèiligeadh ri bochdainn le bhith a’ co-roinn chothroman, beairteas agus cumhachd ann an dòigh nas co-ionainne.

Taisbeanairean Nàiseanta

Tha am frèam-obrach a’ tomhas adhartas na h-Alba mu choinneamh nan Taisbeanairean Nàiseanta. Tha taisbeanairean aig Comhairle na Gàidhealtachd a tha eadar-eisimeileach air na Taisbeanairean Nàiseanta. Cuideachd, chithear gu bheil Prìomhachasan Ro-innleachdail dreachd Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd a’ cur gu dìreach ris an Fhrèam-obrach Coileanaidh Nàiseanta. Tha eisimpleirean de na ceanglaichean seo air an toirt seachad gu h-ìosal:

Coimhearsnachdan

- Tha a’ Ghàidhlig a’ cur ri soirbheas airson luchd-cleachdaidh, luchd-ionnsachaidh agus luchd-taice na Gàidhlig, air feadh na h-Alba agus gu h-eadar-nàiseanta.
- Tha solar susbaint Ghàidhlig air na meadhanan sòisealta agus clasaichean Gàidhlig a’ dèanamh a’ chànain nas so-ruigsinniche is nas ion-ghabhailte, mar sin a’ toirt comas do bharrachd dhaoine ceangal a thogail leis a’ chànain is leis a’ chultar.
- Thathar a’ cur air adhart nam buannachdan a tha an lùib a bhith a’ dol an sàs ann an saoghal eadar-mheasgte cultar na Gàidhlig tro iomairtean innleachdach, a leithid tachartasan coidsidh airson Ceannardas Spòrs Gàidhlig Àrd-sgoile.
- Le bhith a’ toirt taic do dh’iomairtean spòrs Gàidhlig, tha an dreachd Plana Gàidhlig seo a’ toirt taic do shaoranaich sgìre na Gàidhealtachd a bhith fallain agus gnìomhach.
- Tha coimhearsnachd na Gàidhlig ion-ghabhailteach, agus tha am Plana seo ag amas air daoine a bhrosnachadh gus sgrùdadh a dhèanamh air a’ chànain is air a’ chultar, ge brith dè an teachd-a-steach a th’ aca.

Dachaigh

- Tha solar chlasaichean Gàidhlig do theaghlaichean ag amas air sgilean cànan a thoirt do theaghlaichean gus taic a thoirt do dh'fhoghlam an cuid chloinne. Gheibhear fiosrachadh mu na clasaichean seo aig:
highland.gov.uk/info/283/community_life_and_leisure/335/gaelic/4

Meadhanan, Ealainean, Cultar agus Dualchas

- Tha tachartasan le ceangal Gàidhlig, a' gabhail a-steach Mòdan nàiseanta is roinneil, agus fèisean Gàidhlig/cultarail a' tarraing luchd-tadhail eadar-nàiseanta gu sgìre na Gàidhealtachd.
- Ann a bhith a' toirt taic do dh'fhèisean cultair is ciùil, tha Comhairle na Gàidhealtachd a' cuideachadh gus coimhearsnachdan a cheangal, foghlam cànan is cultarail a chur air adhart, agus soirbheas a chur am meud.
- Tha obair Chomhairle na Gàidhealtachd le Ainmean-Àite na h-Alba a' meudachadh ùidh agus tlachd san àrainneachd nàdarra le bhith a' toirt seachad fiosrachadh mu ainmean-àite Gàidhlig.

Gnìomhachas agus an Eaconamaidh

- Tha ìrean nas àirde de theisteanasan agus sgilean bho luchd-labhairt na Gàidhlig a' cur gu mòr ri obair mhath, iomairt agus togail beairteas coimhearsnachd.
- Tha gnìomhan Gàidhlig a' toirt taic do raon fhàsmhor de dh'obraichean is de dh'iomairtean seasmhach agus a' cur ri GDP na dùthcha.
- Tha a bhith comasach ann am barrachd air aon chànan air a cho-cheangal ri soirbheachas ann an gnìomhachas cruinneil; gheibhear fianais air seo tro Bilingualism Matters.

Foghlam

- Tha sgoiltean Gàidhlig nan àrainneachdan tlachdmhor, sàbhailte agus spèiseil do chloinn is do dhaoine òga gus an comasan iomlan a ruigsinn.
- Tha FtG so-ruigsinneach thar sgìre na Gàidhealtachd agus tha e ion-ghabhaltach agus neo-leth-bhreitheach.

5. CEANGLAICHEAN GU FRÈAMAN-OBACH IONADAIL AGUS SGÌREIL

Thathar dìreach air Plana Corporra Chomhairle na Gàidhealtachd [2022-2027](#) aontachadh. Tha am Plana Corporra a' toirt seachad Frèam Coileanadh Corporra fon tèid na prìomhachasan ann am Prògram na Comhairle 'Ar Gàidhealtachd ri Teachd' agus prìomhachasan ro-innleachdail, obrachail agus leasachaidh na Comhairle a libhrigeadh is a sgrùdadh.

B' e aon de na gealltanasan seo taic a chur ri bhith a' libhrigeadh is a' leasachadh Plana na Gàidhlig 2023–28. Tha Comhairle na Gàidhealtachd air a bhith èifeachdach ann a bhith a' neartachadh a' chànain thar a seirbheisean is a prìomh chom-pàirtichean uile, gus cur ri luach is soirbheas farsaing foghlaim, sòisealta, cànanach, cultarail is eaconamach na Gàidhealtachd.

Bidh an tionndadh seo de Phlana na Gàidhlig a' meudachadh cleachdadh agus ìomhaigh na Gàidhlig. Bidh e a' neartachadh agus a' togail air adhartas a' Phlana roimhe, gu h-àraid ann an roinn nan com-pàirteachasan a thaobh planadh coimhearsnachd, an dà chuid aig ìre obrachail agus ro-innleachdail.

6. FOILLSEACHADH

A' FOILLSEACHADH A' PHLANA AGUS A' CUR A' PHLANA AM FOLLAIS

Air an taobh a-staigh

Thèid an dreachd (co-chomhairleachadh) agus an dreachd aontaichte dhen Phlana seo fhoillseachadh air làrach-lìn Chomhairle na Gàidhealtachd. Thèid postaichean adhartachaidh le ceanglaichean chun a' Phlana a chur suas air duilleagan meadhanan sòisealta Chomhairle na Gàidhealtachd.

Thèid fios a chur a-mach gu cunbhalach gu luchd-obrach mu na cothroman a th' ann dhaibh clàrachadh ann an clasaichean Gàidhlig agus faodaidh iad sin a dhèanamh aig prìs lasaichte.

Air an taobh a-muigh

Thèid Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd fhoillseachadh ann an Gàidhlig agus ann am Beurla air an làraich-lìn agus a bharrachd air a seo, nì a' Chomhairle na leanas:

- cuir a-mach fios-naidheachd dà-chànanach a' foillseachadh a' Phlana;
- cuir am Plana am follais tro dhiofar ùrlaran air na meadhanan sòisealta;
- sgaoil lethbhreacan gu buidhnean air astar agus gu buidhnean treas-phàrtaidh eile, a' mìneachadh an dreuchd ann a bhith a' libhrigeadh a' Phlana;
- sgaoil lethbhreacan dhen Phlana gu prìomh luchd-ùidhe anns na roinnean poblach is prìobhaideach agus anns an treas roinn;
- sgaoil lethbhreacan dhen Phana gu buidhnean Gàidhlig iomchaidh agus buidhnean eile le ùidh; agus
- dèan cinnteach gum faighear lethbhreacan cruaidhe le iarrtas.

7. A' GOIREASACHADH A' PHLANA

Thèid gnìomhan a' Phlana seo a ghoireasachadh tro bhuidseatan a th' ann mar-thà agus mar phàirt de phrògraman ùrachaidh leantainneach.

Ma thèid feum air taic a bharrachd a chomharrachadh, thèid iarrtasan maoineachaidh a chur a-steach gu luchd-maoineachaidh air an taobh a-muigh, mar a bhios a dhìth.

8. A' SGRÙDADH A' PHLANA

Tha sgrùdadh leantainneach air planaichean Gàidhlig aontaichte na riatanas a rèir Achd na Gàidhlig (Alba) 2005.

Cuiridh Comhairle na Gàidhealtachd a-steach aithisgean sgrùdaidh bliadhnail gu Bòrd na Gàidhlig. Bidh seo na phàirt de na modhan coitcheann a thaobh aithisgean a tha air an cur a-steach gu comataidhean ainmichte, a tha a' gabhail a-steach a bhith gan cur am follais air làrach-lìn Chomhairle na Gàidhealtachd.

Thèid pròiseasan coitcheann sgrùdadh coileanaidh a chleachdadh taobh a-staigh Chomhairle na Gàidhealtachd airson sgrùdadh a dheànamh air buileachadh is lìbhrigeadh a' Phlana.

Dh'fhaodadh seo a bhith a' gabhail a-steach Siostam Coileanaidh agus Rianachd Cunnairt na Comhairle a thathar a' cleachdadh an-dràsta.

9. PLANA NA GÀIDHLIG ANNS AN ÙGH DARRAS IONADAIL

DLEASTANAS IOMLAN AIRSON A' PHLANA

Thathar a' moladh gum bi am Plana ag innse gu soilleir cò aig a tha dleastanas iomlan air a shon. Seach gum bi buaidh aig a' Phlana thar na buidhne air fad, thathar a' moladh gum bi dleastanas iomlan airson a' Phlana aig oifigear cunntachail no aig dreuchd eile taobh a-staigh structar an àrd-sgioba stiùiridh as urrainn dèanamh cinnteach gun tèid buileachadh corporra a' Phlana a choileanadh. Thathar a' moladh an teacs a leanas:

Tha dleastanas iomlan aig an Àrd-Oifigear Ghnìomhach airson Coileanadh agus Riaghlachas airson a bhith ag ullachadh, a' libhrigeadh is a' sgrùdadh Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd. Faodar fios a chur thuca mar a leanas:

Prìomh-oifis Chomhairle na Gàidhealtachd, Rathad Ghlinn Urchadain, Inbhir Nis, IV3 5NX.

DLEASTANAS LÀITHEIL AIRSON A' PHLANA

Thathar ag aithneachadh nach bi an neach le dleastanas iomlan airson a' Phlana an-còmhnaidh comasach air dèiligeadh ri bhith ga bhuileachadh bho latha gu latha. Air an adhbhar sin, thathar a' moladh gum bi am Plana ag innse gu soilleir cò aig a tha dleastanas bho latha gu latha airson a' Phlana agus airson a bhith ga bhuileachadh. Thathar a' moladh an teacs a leanas:

Tha dleastanas aig Manaidsear na Gàidhlig airson a bhith a' libhrigeadh is a' sgrùdadh Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd bho latha gu latha. Bu chòir ceistean mu obrachadh làitheil a' Phlana a chur gu:

Prìomh-oifis Chomhairle na Gàidhealtachd, Rathad Ghlinn Urchadain, Inbhir Nis, IV3 5NX.
No, cuiribh post-d gu GLP@gaelic@highland.gov.uk.

COMATAIDH NA GÀIDHLIG – A' SGRÙDADH A' PHLANA

Tha an dleastanas airson a bhith a' buileachadh is a' sgrùdadh a' Phlana seo aig Comataidh Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd. 'S e comas na comataidh:

- taic is brosnachadh a thoirt do chànan, dualchas is cultar dùthchasach na Gàidhealtachd;
- buileachadh Plana Gàidhlig na Comhairle a sgrùdadh is adhartachadh, a' gabhail a-steach a bhith a' libhrigeadh foghlam Gàidhlig;
- conaltradh le Bòrd na Gàidhlig mu leasachadh ro-innleachdail cànan na Gàidhlig;
- obrachadh le buidhnean leasachaidh Gàidhlig ann a bhith a' brosnachadh, a' leasachadh agus a' cumail suas cànan, cultar is dualchas na Gàidhlig anns a' Ghàidhealtachd;
- obrachadh le Riaghaltas na h-Alba agus Pàrlamaid na h-Alba a thaobh reachdas a' buntainn ri cànan na Gàidhlig;
- sgrùdadh a dhèanamh air buaidh reachdais a thaobh cànan na Gàidhlig agus comhairle a thoirt dhan Chomhairle mun bhuaidh aig a seo thar na Gàidhealtachd; agus
- buidseatan a sgrùdadh agus sgrùdadh a dhèanamh air maoineachadh sònraichte na Gàidhlig, tabhartasan, agus caiteachas.

Bidh Comataidh na Gàidhlig a' coinneachadh air stèidh ràitheil agus a' sgrùdadh buileachadh a' Phlana.

Gheibhear tuilleadh fiosrachaidh mu Chomataidh na Gàidhlig air [làrach-lìn Chomhairle na Gàidhealtachd](#).

A' CONALTRADH LE LUCHD-OBRACH

Nì Sgioba na Gàidhlig conaltradh le co-obraichean taobh a-staigh nan raointean seirbheise aca mar phàirt dhen dleastanas aca a thaobh a bhith a' dèanamh sgrùdadh air libhrigeadh. A bharrachd, thèid innse do cho-obraichean mu iomairtean Gàidhlig eile, a leithid chlasaichean Gàidhlig.

Thèid an dreachd Plana agus am Plana aontaichte a chur am follais air làrach-lìn na Comhairle agus thèid adhartachadh tro mhodhan conaltraidh air an taobh a-staigh.

BUIDHNEAN AIR ASTAR AGUS TREAS-PHÀRTAIDHEAN

'S e buidheann air astar le inbhe carthannais a th' ann an High Life na Gàidhealtachd, a chaidh a chruthachadh le Comhairle na Gàidhealtachd gus cothrom a leasachadh is a bhrosnachadh ann an cultar, ionnsachadh, spòrs, cur-seachad, slàinte is sunnd thar naoi seirbheisean tron Ghàidhealtachd air fad, an dà chuid do luchd-còmhnaidh agus luchd-tadhail. Tha Comhairle na Gàidhealtachd a' toirt seachad seirbheis eadar-theangachaidh Gàidhlig do Chomhairle na Gàidhealtachd.

Bidh Comhairle na Gàidhealtachd ag amas air na seirbheisean Gàidhlig againn a chur air adhart am measg bhuidhnean treas-phàrtaidh eile agus gam brosnachadh gus seirbheisean Gàidhlig iomchaidh a sholarachadh nan cuid obrach.

AONTAIDHEAN TREAS-PHÀRTAIDH

Tha Comhairle na Gàidhealtachd gu cunbhalach a' togail ceangal air stèidh fhoirmeil is neo-fhoirmeil le a com-pàirtichean ann am planadh coimhearsnachd. Tha prìomhachasan ro-innleachdail aca air fad a thaobh a bhith a' leasachadh na Gàidhlig agus tha iad air planaichean Gàidhlig a sgrìobhadh mar-thà, no tha iad gan sgrìobhadh an-ceartuair.

Tha Aontaidhean Lìbhrigeadh Seirbheis aig Comhairle na Gàidhealtachd le buidhnean air astar agus far a bheil sin iomchaidh tha gealladh Gàidhlig agus/no cultarail an lùib an aontaidh. Bheir na buidhnean air astar taic do Chomhairle na Gàidhealtachd a thaobh a bhith a' buileachadh nam prìomhachasan ro-innleachdail.

EÀRR-RÀDH 1 – CO-CHOMHAIRLEACHADH

Thèid geàrr-chunntas de thoraidhean a’ cho-chomhairleachaidh a ghabhail a-steach ann an Ro-ràdh a’ Phlana dheireannaich.

A bharrachd, thèid aithisg nas mionaidiche a ghabhail a-steach mar eàrr-ràdh san dreachd mu dheireadh dhen Phlana.